

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Enkele actuele vraagstukken in verband met de berekening der schadeloosstelling voor vermogensschade spruitend uit lichamelijk letsel of dodelijk ongeval

1. Sedert het begin van deze eeuw kwam in de Belgische rechtspraak meer en meer het streven tot uiting om de schade en haar vergoeding zo nauwkeurig mogelijk te berekenen, zodat het vonnis zou voldoen aan de elementaire regel waardoor de schadeloosstelling luidens art. 1382 B. W. beheerst wordt : *de volledige schade, niets dan de schade.*

Even sterk als dit streven naar een passend herstel, bleek de imitatietendenz, waardoor een of meer gepubliceerde uitspraken, welke wellicht voor het concreet geschil een juiste oplossing betekenden, als een strakke precedentsregel voor latere uitspraken zouden blijven gelden.

In deze bijdrage hebben wij gepoogd enkele problemen die in de geschillen betreffende de herstelvergoeding voor inkomensschade herhaaldelijk voorkomen, opnieuw te onderzoeken en enkele elementaire oplossingen der moderne techniek voor te stellen, getoetst aan de regels die door de rechtspraak en rechtsleer als toepassing van art. 1382 B. W. zijn afgeleid.

2. Wij hadden vooral een onmiddellijk praktisch nut voor ogen bij de publicatie. Daarom hebben wij enkele gebruikelijke gegevens opnieuw opgenomen, alhoewel zij in meerdere handboeken te vinden zijn. Het kwam ons echter nuttig voor dat de enkele vragen welke hier behandeld worden, zo volledig mogelijk beantwoord zouden worden, omwille van de bruikbaarheid dezer verhandeling. De hiernavolgende hoofdstukken zijn ook geen systematische noch volledige behandeling der vraagstukken omtrent de vermogensschade en haar herstel, doch slechts drie welbepaalde onderdelen dezer stof.

Daarom is het wellicht niet nutteloos hun plaats aan te duiden in het geheel waarin zijn thuis horen.

Een rechtmatige daad kan vermogensschade en zedelijke, of ideële schade tot gevolg hebben. In de

vermogensschade is de inkomensschade een belangrijk onderdeel. Hier is spraak van de schade welke haar oorsprong vindt in een krenking van de lichamelijke gaafheid, die de werkonbekwaamheid of het overlijden van het slachtoffer tot gevolg heeft.

In beide gevallen dient, tot waardering der schade, het inkomen berekend dat het slachtoffer in feite verdiende en in de toekomst vermoedelijk zou verworven hebben, rekening houdend met de normaal te verwachten bevorderingen of vooruitgang in zijn bedrijf of beroepsbezigheden.

Eenmaal dit bedrag vastgesteld, wordt in geval van overlijden van het slachtoffer een vraag gesteld die het voorwerp uitmaakt van het hierna volgend eerste hoofdstuk : *de aftrok die hiervan dient gedaan te worden, om het juiste inkomstenverlies vast te stellen.*

Het eigen kenmerk der inkomstenschade bestaat hierin dat zij zich in de duur uitstrekt. De schadeloosstelling hangt m.a.w. af van de levensduur van het werkonbekwame of overleden slachtoffer. De normale vorm van herstel is derhalve ongetwijfeld een rente die het verlies niet alleen in het bedrag maar ook in de periodiciteit achterhaalt. In de rechtspraak en rechtsleer bestaat het probleem ook nu nog, omtrent de toekenning van een kapitaal in plaats van deze rente. Deze vraag zullen we thans niet behandelen en in deze bijdrage zullen wij ons beperken tot de problemen gesteld door de *omzetting van de rente in een kapitaal*. Hierover handelt het tweede hoofdstuk.

Ten slotte behandelen wij een vraagstuk eigen aan het overlijden van het slachtoffer der onrechtmatige daad : *de begrafenis- en rouwkosten* in zover zij tegen de aansprakelijke persoon mogen verhaald worden.

Na dit derde hoofdstuk laten wij de drie tabellen volgen die in de berekening der herstelvergoeding dagelijks gebruikt worden.

Hoofdstuk I. - De aftrok van het inkomen van het slachtoffer tot vaststelling der inkomstenschade.

3. Veronderstellen wij dat het inkomen dat het slachtoffer door zijn bedrijvigheid of arbeid zou ver-

(1) Bij de publicatie van deze bijdrage houd ik er aan mijn schoonbroeder, Ir. Emm. Flachet, van harte te danken voor de nuttige opmerkingen die hij bij het opstellen heeft gemaakt en voor de wiskundige gedeelten.

Vooraf naar de heer Dillaerts, hoofdstatisticus van het Nationaal Instituut voor statistiek, gaat een hartelijk woord van dank, omdat hij het deel zijner merkwaardige, doch jammer genoeg nog onuitgegeven studie, dat de rechtspraktijk onmiddellijk aanbelangt, hier liet publiceren.

worven hebben en in de toekomst vermoedelijk verworven zou hebben, vastgesteld is.

Is het geleden verlies gelijk aan dit bedrag?

Een onderscheid dient hier gemaakt tussen het overlijden van het slachtoffer en de bestendige werkonbekwaamheid.

a) *Probleemstelling gemeen aan de bestendige werkonbekwaamheid en het overlijden van het slachtoffer.*

4. Men heeft wel eens aangevoerd dat dit bedrag zou dienen verminderd te worden met 10 tot 20 %. Immers, door de vergoeding wegens werkonbekwaamheid definitief vast te stellen, zou men het slachtoffer verzekeren tegen alle wisselvalligheden die in de toekomst zijn werkvermogen en inkomen kunnen bedreigen, zoals ziekte, ongevallen, werkloosheid e.d.m. Zoals wij verder, ter gelegenheid van de bespreking der berekening van het kapitaal wegens loonverlies verschuldigd, hopen aan te tonen, kan dergelijke aftrok niet gedaan worden o.m. omdat de voordelen even wisselvallig zijn als de nadelen. De rechtspraak blijkt in die zin te evolueren (zie infra nr 41-42).

5. In verband hiermede dient een andere vraag vermeld: deze of ter gelegenheid der vergoeding van hospitalisatiekosten aftrok mag gedaan worden ten voordele van de aansprakelijke, van het bedrag dat het slachtoffer thuis zou uitgegeven hebben voor zijn voeding indien het ongeval niet gebeurd ware.

De rechtspraak is verdeeld (in de zin van dergelijke aftrok: Corr. Mons, 13 Juli 1937, R. G. A. R. 1937, 2494; contra Rb. Gent, 1e kamer, 20 Februari 1951, i. z. V. D. t/ O. en l'A., onuitgegeven).

b) *Overlijden van het slachtoffer: aftrok van de uitgaven die met het overlijden van het slachtoffer afgeschaft worden.*

6. In geval van overlijden van het slachtoffer ten gevolge van de onrechtmatige daad, dient een aftrok gedaan te worden om een heel andere reden. De overledene zelf wordt niet vergoed omdat hij geen inkomen meer zal verwerven, maar, om het met de termen van een arrest van de Hoge Raad der Nederlanden te zeggen: « Het komt aan op de waarschijnlijke bijdrage aan levensonderhoud, die door de achtergeblevenen van hun verzorger nog zouden genoten zijn, indien deze niet ware gedood » (Hoge Raad, 19 November 1943, N. J. 1944, n° 21). De schade van diegenen wordt vergoed die van dit inkomen genoten en verder zouden blijven genieten.

Heel dit inkomen werd niet aan hen besteed; een deel ervan werd door de overledene zelf verbruikt.

Vermits de maat der herstelvergoedingen deze is van de schade, dient van het vastgestelde inkomen afgetrokken te worden, *dit deel waarvan de uitgave tijdens het leven van het slachtoffer, met dit slachtoffer verdwijnt.*

7. Men stelt deze vraag dikwijls verkeerd, hetgeen dan tot een onjuiste oplossing leidt. Een deel van het inkomen van het slachtoffer is, zegt men, voor zijn eigen onderhoud bestemd. Dit deel moet van de vergoeding afgetrokken worden. Dergelijke voorstelling is onjuist. Inderdaad de vraag is niet te weten wat het slachtoffer voor zijn eigen onderhoud en verbruik uitgaf, maar, welke uitgaven zijn gezin niet meer doen zal, nu het slachtoffer verdwenen is. (Zie hierover het zeer klare advies van de heer Morelle, Rb. Charleroi, 1897, Pand. B. V°, Préjudice n° 176.)

Het voorbeeld van een gezin samengesteld uit het slachtoffer, zijn echtgenote en vier kinderen, maakt dit duidelijk. De huishuur bedraagt 600 frank per maand. Voor zijn eigen huisvesting werd door het slachtoffer derhalve 1/6 hetzij 100 frank per maand uitgegeven. Welnu, deze uitgave verdwijnt niet met zijn dood. Ze mag derhalve niet afgetrokken worden.

Dit zal het geval zijn met alle dergelijke uitgaven die ongeveer constant zullen blijven zoals: huishuur, verlichting en verwarming. (Vgl. Gérard: Accidents aux Personnes, n° 742, 2°, blz. 559.)

8. Hoe zal het bedrag van de aftrok bepaald worden?

Hier ook stelt men, eens te meer, een strekking tot tarifieren vast. Als gevolg der imitatietendenz in de rechtspraak blijkt een forfaitair percent aanvaard, schommelend tussen 30 en 40 % van het inkomen van het slachtoffer. Dit deel zou dienen afgetrokken te worden.

Wat de oudere rechtspraak betreft cfr. Pand. B. V°, Préjudice, n°s 178-196. Rechtspraak tot 1940: Cfr. Rép. Prat. Dr. B., V°, Responsabilité, n° 1817 en volg. — Corr. Charleroi, 19 Maart 1940, R. G. A. R.

1940, 3316 : 30 %

— Rb. Brussel, 10 Juli 1943, R. G. A. R., 1946, 3876, echtgenote en één kind : 35 %

— Brussel, 9 Juni 1945, Bull. Ass. 1945, 279 : 1/3

— Corr. Neufchâteau, 10 Juli 1946, Bull. Ass. 1946, 315, zes kinderen : 1/3

— Rb. Brussel, 11 December 1946, Bull. Ass. 1946, 247 : 1/3

— Brussel, 15 April 1947, R. G. A. R. 1948, 4190, echtgenote, geen kinderen : 40 %

— Brussel, 10 Maart 1948, R. G. A. R. 1948, 4346 : 40 %

— Brussel, 29 Mei 1948, Bull. Ass. 1949, 87, R. G. A. R. 1949, 4301, echtgenote en twee kinderen : 40 %

— Corr. Dinant, 25 November 1948, Bull. Ass. 1949, 363, echtgenote en één kind : 40 %

— Corr. Hasselt, 1 Juni 1948, R.W. 1948-'49, 985; J. T. 1948, 547, bevestigd: Luik, 17 December 1948: de overledene was 65 jaar oud en liet slechts zijn echtgenote achter : 40 %

— Rb. Brussel, 17 Maart 1949, Bull. Ass. 1949, 516, echtgenote en één kind : 1/3

— Rb. Brussel, 3 Juni 1949, J. T. 1949, 496; R. G. A. R. 1949, 4510 en 4527, echtgenote en vier kinderen : 33 %

— Gent, 21 November 1949, Bull. Ass. 1950, 451: 1/3

— Rb. Dinant, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 430, echtgenote zonder kinderen : 40 %

— Brussel, 18 April 1950, R. G. A. R. 1950, 4688, echtgenote en één kind : 30 %

— Corr. Luik, 10 Juli 1950, Bull. Ass. 1950, 839, echtgenote en één kind : 40 %

— Corr. Dinant, 19 December 1950, Bull. Ass. 1951, 88 : 1/3

9. Tegen dergelijke tarifiering dient ingegaan te worden. Deze rechtspraak is in tegenstrijd met haar eigen streven sedert de laatste tientallen jaren om in een zo passend mogelijk herstel te voorzien. Zij druist in tegen het principe dat de schade en de herstelvergoeding in concreto dient vastgesteld te worden.

Het heeft ook geen zin, één zelfde tarief toe te passen niettegenstaande grote verschillen in de samenstelling van elk gezin (Pirson et De Villé: Responsabilité civile, dl. I, blz. 467; J. Fonteyne, noot onder Antwerpen, 9 April 1932, R. G. A. R. 1933, 1134;

Maingie, du calcul de l'indemnité de réparation, Bull. Ass. 1928, 386.)

Elk schadegeval waarover dient uitspraak gedaan te worden, is er een ander. Hier staat men voor toestanden die in feite zeer van elkaar verschillen. Er is geen hoger principe van verdelende rechtvaardigheid dat zoals in de begroting der zedelijke schade kan ingeroepen worden om tot een tarifieren der bedragen over te gaan.

10. Hier gaat het er precies om een juiste evenredigheid na te streven. Heel uitzonderlijk komt in de rechtspraak een motivering in concreto voor van de aftrok. Zo werd geoordeeld dat het deel dat bij het overlijden van een nijveraard diende afgetrokken te worden, rekening houdende met zijn sociale rang en privaet vermogen, 55 % bedraagt (Brussel, 22 Januari 1935, R. G. A. R. 1935, 1728). Integendeel werd gevonnis dat de aftrok kleiner moest zijn, nl. 35 % in plaats van 40 %, wanneer het slachtoffer tot een eerder welstellende stand behoort (Rb. Antwerpen, 9 April 1932, R. G. A. R. 1933, 1134). Voor een 55 jaar oude landbouwer werd dit deel op 20 % begroot (Corr. Oudenaarde, 3 Juni 1949, R. W. 1949-50, 721). Luidens een andere rechtspraak (Gent, 5e kamer, 16 Juni 1950, in z. O. M. en G. t/ D. B., onuitgegeven) bedroeg dit deel 15 % voor een 57 jaar oude landbouwer. Een jong architect, die slechts een weduwe achterliet, werd geacht 50 % van het inkomen persoonlijk te verbruiken (Gent, 3e kamer, 7 Juli 1950, i. z. O. M. en B. t/ B., onuitgegeven).

Wanneer het over een gehuwde vrouw ging, die zelf werkte, werd de aftrok op de helft bepaald (Rb. Nijvel 1949, Bull. Ass. 1950, 95).

In geval de overledene een gehuwde vrouw is, die geen inkomen verwierf door arbeid buiten huis, nemen enkele beslissingen op willekeurige wijze aan dat de economische waarde van de huishoudster gelijk is aan hetgeen ze zelf kostte, en dat aldus door compensatie, de vermogensschade is teniet gedaan door de dood zelf! (Luik, 8 December 1937, R. G. A. R. 1938, 2636; Corr. Namen, 27 Maart 1942, R. G. A. R. 1946, 3936; Rb. Antwerpen, 9 November 1950, J. T. 1951, 136.)

Daarentegen merken beslissingen, die in de publicaties even talrijk voorkomen, o.i. terecht op dat de moeder in het huishouden een economische factor uitmaakt en dat bij overlijden de echtgenoot en de kinderen derhalve materiële schade lijden (Corr. Luik, 13 April 1940, R. G. A. R. 1941, 3441; Rb. Nijvel, 12 December 1949, R. G. A. R. 1950, 4687; Bull. Ass. 1950, 95; Brussel, 9 Juli 1946, R. G. A. R. 1946, 3952; Rb. Charleroi, 18 Maart 1943, R. G. A. R. 1946, 3937; Corr. Luik, 18 Januari 1940, R. G. A. R. 1940, 3320).

Het probleem van de aftrok voor wat de huishoudster betreft dient derhalve op de zelfde wijze opgelost te worden als voor de man.

Een Franse rechtbank ging zelfs zeer ver in de concrete beoordeling: een aftrok werd gedaan wegens de uitgaven welke het gehuwde slachtoffer besteedde aan het onderhoud van zijn bijzit en de vergoeding toekomende aan de weduwe werd ermede verminderd. (Corr. Seine, 14 December 1926, D. 1927, II, 55, met noot Lalou. In casu echter werd aan het overspelig kind een vergoeding toegekend. In hoever zulks wettelijk kan gedaan, laten we thans onbesproken, dan diende echter van zelfsprekend een aftrok gedaan te worden van de vergoeding die aan het wettig gezin toekwam; de aansprakelijke immers kan nooit ver-

oordeeld worden tot meer dan het werkelijk verlies aan inkomen.)

11. O.i. zal dus voor elk geval afzonderlijk het deel dienen bepaald te worden dat dient afgetrokken te worden om het juiste verlies en de gepaste schade-loosstelling te berekenen.

Vermits de tarifiering van de hand gewezen werd, en een nauwkeurige berekening voor elk geval afzonderlijk niet kan gedaan worden, zal ook hier op de statistiek beroep gedaan worden, niet om een gemiddelde te kennen voor alle gezinnen, met of zonder kinderlast, doch om de gemiddelde verhouding te kennen van de uitgaven die met het slachtoffer verduijnen tot het aantal personen ten laste, hun leeftijd en geslacht.

Een statistisch onderzoek werd verschillende tientallen jaren geleden gedaan en de uitslagen blijken steeds aan de werkelijkheid te beantwoorden.

Ter gelegenheid van onderzoeken omtrent het verbruik van levensmiddelen in burgers- en arbeidersgezinnen, is het een vaststaand feit dat de hoeveelheid varieert volgens de samenstelling van het gezin (aantal, geslacht, leeftijd).

Men zocht dan naar de verbruikseenheid, die de vergelijkingen zou mogelijk maken. Dit onderzoek leidde o.m. tot de zogenaamde schaal van Engel en die van Atwater, waarvan de eerste steeds in België gebruikt wordt. (Zie hierover o.m. Julin, Statistique, dl. II, n° 85.)

De Duitse statisticus Engel wijdde zijn onderzoek aan de Belgische arbeidersgezinnen.

Aan het pasgeboren kind wordt de numerieke waarde van de eenheid toegekend = 1. Welk is dan de progressiviteit? Zijn onderzoek leidde hem tot deze verhouding: voor elk leeftijdsjaar wordt aan de éénheid 1/10 toegewijd, met als grens, voor de man: 25 jaar en voor de vrouw 20 jaar. Ter ere van Quetelet noemde hij de eenheid *Quet*.

Een voorbeeld maakt dit klaar (zie Engel, Bull. de l'Institut International de statistique, t. IX, 1re livre, Rome 1895, blz. 6).

Het gezin is samengesteld uit: vader, moeder en vier kinderen, respectievelijk 10, 8, 6 en 4 jaar oud. Samen 13,3 eenheden of Quets.

Vader	3,5
Moeder	3,—
Kind 10 jaar	2,—
Kind 8 jaar	1,8
Kind 6 jaar	1,6
Kind 4 jaar	1,4

Een vergelijking met de schaal van de Amerikaan Atwater duidt op de zelfde verhouding (Julin, o. c., dl. II, n° 86). Deze kent de eenheid aan de volwassene toe en stelt de volgende proportie voor:

Man	= 1,00	Kind 10-13 j.	= 0,6
Vrouw	= 0,8	Kind 6-9 j.	= 0,5
Jongen 14-16 j.	= 0,8	Kind 2-5 j.	= 0,4
Meisje 14-16 j.	= 0,7	Kind tot 2 j.	= 0,3

Ziehier de vergelijking tussen de twee schalen volgens Julin (o. cit., dl. II, blz. 346, n° 86).

De 1e col.: schaal van Engel.

De 2e col.: overeenstemmende waarde wanneer men de eenheid aan de volwassene toekent.

De 3e col.: schaal van Atwater.

leeftijdsgroepen	Schaal van Engel		Schaal van Atwater
	volgens Engel	tot 1 herleid	
Man	3,5	1,00	1,00
Vrouw	3,0	0,85	0,80
Jongen 14-16 j.	2,4 tot 2,6	0,70	0,80 { 0,75
Meisje 14-16 j.	2,4 tot 2,6	0,70	0,70 {
Kind 10-13 j.	2 tot 2,3	0,60	0,60
Kind 6-9 j.	1,6 tot 1,9	0,50	0,50
Kind 2-5 j.	1,2 tot 1,5	0,39	0,40
Kind 0-2 j.	1,1	0,30	0,30

De uitslagen zijn dus nagenoeg de zelfde.

Deze schalen zijn oorspronkelijk op voeding gericht en zijn bekomen op grond van physiologische gegevens (berekening van het aantal calorieën nodig voor de voeding in functie met het gewicht, terwijl dit laatste in verhouding met de leeftijd vermeerderd).

Statistische onderzoeken hebben er echter toe geleid dat deze schalen, oorspronkelijk tot de voedingsfactor beperkt, toch opgaan voor de overige elementen zoals: uitgaven voor kleding, huisvesting, verwarming, verlichting, hygiëne, sociale behoeften, morele behoeften. De schaal is dienstig voor het volledige uitgavengebied (cfr. Julin, o.c., dl. II, blz. 352).

De schaal van Engel wordt dan ook steeds door de Nationale Dienst voor Statistiek gebruikt.

Men heeft wel beweerd dat een correctief zou dienen aangebracht te worden waardoor rekening gehouden wordt met de stand, of juist met de welvaart van het gezin. Volgens Engel (o. c., blz. 9) hangt deze af van de verhouding van het deel van het inkomen dat nodig is voor de voeding, tot het deel dat overblijft voor andere levensbehoeften, waarvan hij de opsomming geeft: kleding, woning, verwarming en licht, gezondheidszorg, zielzorg, verzekeringen, sparen, genoegen (spel, reizen, drank en roken), vreemde hulp in het huishouden, enz. Men mag echter niet vergeten dat indien de vader van een welstellend gezin grotere uitgaven doet, zijn echtgenote en kinderen dan ook meer kosten (toilet, studies, vacaties e.d.m.). Met de graad van welstand dient dus geen rekening gehouden te worden.

Men zal ook gebeurlijk moeten rekening houden met het feit dat de vader niet de enige winstgever in het gezin is, b.v. de echtgenote, een zoon of een dochter brengen de opbrengst van hun arbeid in. In deze gevallen zal vanzelfsprekend de aftrok gedaan worden op het *gezamenlijke gezinsinkomen* en niet op dat van de winstgever.

Ten slotte mag niet vergeten worden dat de collectieve uitgaven: huisvesting, verwarming, enz. dezelfde blijven. Een kind min of meer verandert hier niets aan. *Derhalve mogen wij besluiten dat de schaal van Engel dient gebruikt te worden om het deel te berkenen dat dient afgetrokken te worden tot bepaling van de juiste inkomstenschade.*

Voorbeelden:

1. Overlijden van vader: arbeider:

Inkomen: 46.000 frank.

Samenstelling van het gezin: echtgenote en drie kinderen: 16, 13 en 8 jaar.

Aantal Quets: $3,5 + 3 + 2,6 + 2,3 + 1,8 = 13,2$

Aftrok: $\frac{3,5}{13,2} \times 46.000 \text{ frank} = 12.200 \text{ frank.}$

2. Overlijden van vader: geneesheer.

Inkomen 200.000 frank.

Samenstelling van het gezin: echtgenote en zes kinderen: 19, 16, 15, 10, 8 en 5 jaar.

Aantal Quets: $3,5 + 3 + 2,9 + 2,6 + 2,5 + 2 + 1,8 + 1,5 = 19,8$.

Aftrok: $\frac{3,5}{19,8} \times 200.000 \text{ frank} = 35.350 \text{ frank.}$

3. Overlijden van een zoon van 21 jaar: arbeider. Inkomen: 30.000 frank.

De vader verdient 48.000 frank, hetzij samen 78.000 frank.

Samenstelling van het gezin: vader, moeder, vier kinderen: 21, 18, 11, 10 jaar.

Aantal Quets: $3,5 + 3 + 3,1 + 2,8 + 2,1 + 2 = 16,8$.

Aftrok: $\frac{3,1}{16,8} \times 78.000 \text{ frank} = 14.300 \text{ frank.}$

We zien aldus dat in het eerste geval de aftrok 26,50 % en in het tweede 17,60 % bedraagt. Deze voorbeelden tonen onmiddellijk aan hoe willekeurig de in de rechtspraak geldende procenten waren.

Een laatste moeilijkheid. Aldus berekenen wij het deel van het inkomen dat met het overlijden van de winstgever door het gezin niet meer uitgegeven wordt op het ogenblik van het overlijden. Doch nadien groeien de kinderen, de verhouding verandert, des te meer daar zij het gezin verlaten, enz.

Omwille van de onmogelijkheid met alles rekening te houden, stelt de heer Maingie (Bull. Ass. 1928, 386) voor de verhouding als constant te beschouwen op het ogenblik van het overlijden.

c) Controle van het Hof van Verbreking.

12. Volgens een vaststaande rechtspraak behoort de vaststelling der schade, haar waardering en de bepaling zowel van de vorm als van het bedrag der schadeloosstelling tot de soevereine beoordelingsmacht van de rechter over de feiten.

Deze vrijheid is dan alleen volstrekt wanneer geen enkele der partijen besluiten heeft genomen waarin een bepaalde herstellvorm of berekeningswijze werd voorgesteld, de rechter moet aanduiden waarom hij de voorgestelde nauwkeurige begroting niet volgt. (Onder talrijke andere beslissingen in die zin: Cass., 13 Maart 1950, Pas. 1950, I, 495; Cass., 27 April 1950, Pas. 1950, I, 596; Cass., 15 Mei 1950, Pas. 1950, I, 652, met noot, welke de regel zeer duidelijk samenvat; Cass., 22 Juli 1949, Pas. 1949, I, 565.)

Aldus, is niet voldoende gemotiveerd, het vonnis dat niet antwoordt op de besluiten van de aangesprokene die voorhiel dat een aftrok dient gedaan te worden van de hospitalisatiekosten tot compensatie van de uitgave die het slachtoffer alleszins voor eigen voeding zou hebben moeten uitgeven, indien het ongeval niet zou voorgevallen zijn (Cass., 27 Juni 1949, Pas. 1949, I, 470).

Hoofdstuk II. - De toekenning van een kapitaal in plaats van een rente.

13. Wij veronderstellen dat men beslist heeft een kapitaal toe te kennen. Hoe wordt dan het kapitaal berekend, dat in plaats van een rente wordt toegerekend? Hiertoe gaat men over tot een wiskundige bewerking, kapitalisatie genoemd, waardoor de actuele waarde berekend wordt die aan de rente gelijk is, m.a.w. het bedrag dat een gelijke rente zal opbrengen. Onmiddellijk staat men voor een onbekende: ge-

durende welke tijd is de rente verschuldigd? Een tweede vraag: welke is het kapitalisatie-coëfficiënt om de rente tot haar huidige waarde te herleiden?

Par. 1. - De vermoedelijke levensduur.

A. De levensduurtabellen.

14. De opgave bestaat er dus in op voorhand de duur te schatten tijdens dewelke de rente, die door een kapitaal moet vervangen worden, zou dienen betaald te worden.

Daartoe wordt beroep gedaan op de *levensduur-tabellen*, waarin onmiddellijk de *vermoedelijke levensduur* van het slachtoffer kan afgelezen worden.

Deze tabellen zijn de uitslag van een statistisch onderzoek en steunen op de gegevens van de burgerlijke stand gedurende enkele jaren en een algemene volkstelling uitgevoerd in diezelfde tijdspanne.

Uit deze gegevens wordt het betrekkelijk aantal sterfgevallen voorkomend op iedere leeftijd, berekend en daaruit leidt men de gemiddelde levensduur af.

Veronderstellen wij een groep van N mensen die reeds allen overleden zijn en samen M jaren geleefd hebben, dan noemt men de gemiddelde levensduur het

$$\text{quotient } \frac{M}{N}.$$

Aldus berekent men de gemiddelde levensduur van de inwoners van iedere leeftijd en bekomt men de levensduurtabellen.

15. In de rechtspraak werd eerst gebruik gemaakt van de zogenaamde tabellen van Perreire, en dit wellicht onder invloed van het werk van Gérard (o. c., n° 663, blz. 479 en n° 677, blz. 501. Deze tabellen komen, aldus de heer Mayence (R. G. A. R. 1933, 1372) voor uit een werk in 1882 gepubliceerd door E. Perreire. Deze hield ze echter van Duvillard, die ze reeds in 1806 publiceerde. (« Analyse et tableaux de l'influence de la petite vérole sur la mortalité à chaque âge et de celle qu'un préservatif tel que la vaccine peut avoir sur la population et la longévité », Paris, 1806.)

De heer Mayence noemt deze terecht « une antiquité qu'il serait grand temps de remiser dans les vieilles armoires du musée de la jurisprudence » (l. c.).

Niettemin blijkt de imitatietendenz zo sterk in onze rechtspraak, dat zij hierin als het ware een regel van het precedent heeft gezien; men blijft zich van die antiquiteit bedienen om in de tweede helft van de twintigste eeuw de vermoedelijke levensduur der mensen te schatten (o.m. Corr. Dinant, 25 November 1948, Bull. Ass. 1949, 363; Luik, 8 Februari 1944, R. G. A. R. 1946, 3881, met noot O. Malter).

Een tweede gebruikelijke tabel is de zogenaamde Table Française, die eveneens in de rechtspraak gebruikt wordt. (Corr. Oudenaarde, 4 Juni 1948, en Gent, 21 November 1949, Bull. Ass. 1950, 444).

Het grootste deel van de recente rechtspraak gebruikt echter de tabel gehecht aan het Koninklijk Besluit van 21 September 1926. (Luik, 23 Mei 1946, Bull. Ass. 1946, 286; Pas. 1946, II, 70; Rb. Brussel, 11 December 1946, Bull. Ass. 1946, 247; Rb. Brussel, 17 Maart 1949, Bull. Ass. 1949, 516; Rb. Brussel, 3 Juni 1949, J. T. 1949, 496; Corr. Oudenaarde, 3 Juni 1949, R. W. 1949-50, 721; Rb. Dinant, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 430; Gent, 23 Februari 1951, i. z. Dh. t/ R., onuitgegeven.)

Ook wordt wel eens op de tabellen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, van 1904, beroep gedaan.

16. Wij mogen ons van alle vergelijkende critiek betreffende deze tabellen onthouden: zij zijn allen verouderd en wij beschikken thans over nieuwe tabellen, opgemaakt door de heer Dillaerts, hoofdstatisticus van het Nationaal Instituut voor Statistiek, die ons toeliet de uitslag van zijn studie te publiceren.

Deze tabellen zijn opgemaakt aan de hand van de sterftecijfers der jaren 1946-1949 en steunen op de volkstelling van 31 December 1947. Het zijn de enige die beantwoorden aan de huidige stand der Belgische bevolking en zouden voortaan algemeen moeten geraadpleegd worden. (Zie hierna tabel I.)

Wanneer men de recente levensduurtabellen vergelijkt met de vroegere blijkt het dat de gemiddelde levensduur voor elke leeftijd regelmatig stijgt. Dit is klaarblijkelijk te wijten aan de vooruitgang van de medische wetenschappen, de betere hygiëne en de grotere welstand der bevolking.

Zo geven de tabellen van 1806 (de zogenaamde tabellen van Perreire) een gemiddelde levensduur bij de geboorte van 20 jaar, terwijl deze nu bijna 65 jaar is.

Deze *oude* tabellen zijn *verouderd* en hebben dus alle betekenis verloren en het is onontbeerlijk steeds de laatste tabellen te gebruiken.

17. Wanneer de berekening doorgevoerd wordt voor mannen en vrouwen afzonderlijk, stelt men vast dat de gemiddelde levensduur van de vrouwen merkkelijk langer is dan die der mannen (volgens de laatste gegevens: bij de geboorte van de mannen 62 jaar, van de vrouwen 67 jaar, hetgeen een belangrijke vooruitgang voor de vrouwen betekent).

Het ligt derhalve voor de hand, dat de afzonderlijke tabellen voor mannen en vrouwen zullen dienen gebruikt te worden.

B. De winstgevende levensduur.

18. Er dient een onderscheid gemaakt tussen de *physiologische levensduur* en de *winstgevende levensduur*.

Inderdaad, de mens werkt niet heel zijn leven lang; indien hij tot een hoge leeftijd komt houdt hij op met werken, hij doet het althans niet meer met het zelfde rendement.

Een correctief dient dus aangebracht te worden om de berekening te beperken tot de winstgevende levensduur of, minstens, dient een onderscheid tussen beide periodes gemaakt voor de begroting. (Brussel, 27 Maart 1930, R. G. A. R. 1930, 665; Brussel, 10 Januari 1931, R. G. A. R. 1931, 738; Brussel, 9 December 1936, R. G. A. R. 1936, 2285; Luik, 23 Juni 1938, R. G. A. R. 1938, 2834; Luik, 8 Februari 1939, R. G. A. R. 1939, 3090; Luik, 29 Mei 1941, R. G. A. R. 1941, 3523; Gent (4e kamer), 4 Juli 1950, i. z. O. M. en D. B. t/ S., onuitgegeven; Pand. B. V°, préjudice, n° 210 en volg.; Gérard, o.c., n° 663 en volg., blz. 479. — *Nederland*: Hof Amsterdam, 11 December 1947, N. J. 1948, n° 315.

Weer moet men zich voor al te strakke toepassing van deze correctief houden. *In concreto, rekening houdend met het beroep en de levenswijze van het slachtoffer, dient geoordeeld te worden in welke mate de productieve levensduur korter is dan de physiologische levensduur.*

19. Eerst en vooral komt het beroep in aanmerking, b.v. een geneesher oefent zijn beroep langer uit dan een wielrenner; het beroep is hier werkelijk determinerend en laat geen algemene regel toe (vgl. Rép. Prat. Dr. B., V°, Responsabilité, n° 1722 en volg.).

Enkele uitspraken bepalen het verschil zeer duidelijke.

lijk en in concreto zonder hun toevlucht te nemen tot het gemakkelijke middel van ex aequo et bono, d.i. willekeurig, te begroten, of er hun berekeningswijze door te verduiken.

Aldus wordt b.v. de overblijvende winstgevende levensduur van een 63-jarige bankontvanger op 7 jaar bepaald (Pol. Antwerpen, 30 April 1948, Bull. Ass. 1949, 85).

Het productieve leven van een naaister zou eindigen op 65 jaar (Corr. Dinant, 17 October 1949, R. G. A. R. 1950, 4689).

Sommige beroepen vragen dit onderscheid niet, aldus werd gevonnen dat de productieve levensduur van een landbouwer gelijk is aan zijn physiologische levensduur (Rb. Dinant, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 430; Contra : Gent, 5e kamer, 16 Juni 1950, i. z. O. M. en G. t/ D. B. en T de L. N.V., onuitgegeven : de productieve levensduur van een landbouwer wordt bepaald op 68 jaar. Hierbij wordt echter rekening gehouden met de leeftijd der kinderen die op dat ogenblik de vader van zijn arbeid zouden ontlasten; vgl. Corr. Dinant, 19 December 1950, Bull. Ass. 1951, 88, dit bepaalt de duur op 65 jaar).

In het algemeen geldt voor de intellectuele beroepen een overeenstemming tussen de physiologische en productieve levensduur, in casu voor een ingenieur (Rb. Brussel, 3 Juni 1949, J. T. 1949, 496; R. G. A. R. 1949, 4527 en 4510; *ibid.* 1950, 4545 — er wordt aan toegevoegd dat het slachtoffer gezond was en sober leefde).

Wanneer het gaat over een beroep waarvan de uitoefenaar op een bepaalde leeftijd gepensioneerd wordt, wordt het kapitaal berekend op de volle wedde tot op de leeftijd van de rust. Van dan af slechts op dit pensioen dat de belanghebbende zou genieten tot het einde van zijn vermoedelijke levensduur (Luik, 23 Mei 1946, Bull. Ass. 1946, 286).

C. Standpunt waarop men zich moet stellen tot het bepalen van de vermoedelijke levensduur.

20. Indien de vermoedelijke levensduur der rechthebbers korter is dan van het overleden slachtoffer dient een tweede correctief aangebracht. Inderdaad, in dit geval dient de vermoedelijke levensduur van de rechthebbenden in aanmerking genomen. (Pirson et De Villé, o. c., deel I, blz. 469 en volg., Rép. Prat. Dr. B., V°, Responsabilité, n° 1833.) Dit zal b.v. het geval zijn wanneer de ouders van een overleden zoon schadevergoeding vorderen wegens derving van het deel van het inkomen dat deze hun afstond (Luik, 19 Januari 1948, R. G. A. R. 1948, 4274. Wij laten hier in het midden de vraag te weten in hoeverre en hoelang de ouders recht hebben op deze vergoeding).

21. Indien het slachtoffer een kind is wordt vanzelfsprekend de duur der vergoeding berekend vanaf de leeftijd waarop het slachtoffer zou beginnen werken, hetzij vanaf 18 jaar voor een arbeider (Rb. Brussel, 21 December 1945, Bull. Ass. 1945, 329).

22. Even vanzelfsprekend wordt de levensduur bepaald op het ogenblik van het overlijden, in geval van dodelijke afloop, en op het ogenblik der consolidatie, in geval van bestendige werkonbekwaamheid.

D. Het probleem der pathologische antecedenten.

23. Dient rekening gehouden te worden in de bepaling van de vermoedelijke levensduur met de min

of meer ziekelijke toestand waarin het slachtoffer vóór het ongeval verkeerde?

Omtrent deze vraag bestaat nog steeds grote verdeeldheid. Het probleem is van een heel andere aard dan het al dan niet rekening houden met de ziekelijke aanleg van het slachtoffer bij de vaststelling van het oorzakelijk verband en de berekening van de graad der veroorzaakte werkonbekwaamheid. Hier is de vraag beperkt tot het al dan niet aannemen, voor een wel bepaald slachtoffer, van de vermoedelijke levensduur door de tabellen der statistiek aangeduid. M.a.w. gaat de waarschijnlijkheid op een gemiddelde berekend nog op vóór deze mens die reeds vóór het ongeval een ziekelijke aanleg had?

24. Wij zijn het met de heer J. Fonteyne volledig eens dat de probleemstelling zelf toe te juichen is; zij is van aard om het streven naar een oplossing voor elk geval afzonderlijk in de hand te werken, en betekent aldus een reactie tegen de al te strakke jurisprudentiële regels in uiteraard wisselende vragen van louter feitelijke aard (cfr. noot Fonteyne onder Pol. Luik, 28 Februari 1950, R. G. A. R. 1950, 4653; *id.* onder Brussel, 23 November 1950, R. G. A. R. 1951, 4730).

Laat ons het vraagstuk duidelijk omlijnen. Het gaat er om in een concreet geval de schade zo nauwkeurig mogelijk vast te stellen, en de daarop juist passende schadeloosstelling te begroten.

Wij staan voor een onbekende : de levensduur van het slachtoffer, was het ongeval niet gebeurd.

Voor de hand liggen de levensduurtabellen.

25. Men zegt echter : dit slachtoffer was geen normaal gezond mens. De levensduurtabellen zouden de waarschijnlijke levensduur aanduiden van normale mensen, en zouden zodoende niet zonder verbetering toegepast mogen worden. (In die zin : Pol. Luik, 28 April 1950, *gecit.*; Brussel, 23 November 1950, *gecit.*; Brussel, 1 December 1950, R. W. 1950-'51, 748; Rép. Prat. Dr. B., V°, Responsabilité, 1937, 1754). Volgens deze opvatting dient dan beroep gedaan op het advies van geneesheren-deskundigen, gelast met het bepalen van de maat waarin de levensduur van het slachtoffer zou verminderd worden t.o. van de aanduiding der tabellen.

26. Wij vragen ons eerst af welke gissingen deze geneesheren zullen moeten maken om een individueel geval met de uitslagen van een statistisch onderzoek te controleren. Daarin ligt immers de vergissing dezer rechtspraak, dat zij vooropstelt dat de tabellen de levensduur aanduiden, berekend op een gemiddelde van normale mensen. Integendeel zij werden op de gehele bevolking, gezonde en ongezonde mensen, samen berekend.

Indien men voor een min gezond mens de duur, door de tabellen aangeduid, vermindert, dan zou men even logisch de duur moeten verlengen voor een meer gezond slachtoffer (J. Fonteyne, R.G.A.R. 1950, 4653). En op welke basis zal hier een deskundig onderzoek meer baten?

Wij zijn het daarentegen met de heer Fonteyne niet eens om in de gevallen waar het slachtoffer over een minder sterke gezondheid beschikt een geneeskundig onderzoek te zien bevelen. Dit kan zoveel waarschijnlijkheid niet bieden, althans op het gemiddelde der gedingen beschouwd, als de levensduurtabellen. Want indien de rechtbanken in concreto voor elke schade een aangepast herstel dienen na te streven, staat het vast dat dit niet mogelijk is waar

men op een onbekende beroep moet doen, nl. de levensduur. Welnu dan is het beter dat de rechtspraak, op het totaal aantal der uitspraken, gemiddeld in een aangepast herstel heeft voorzien.

De verdelende rechtvaardigheid zal werkelijk zijn, daar waar, in het eerste geval, er zelfs geen zekerheid was t.o. van de vergeldende rechtvaardigheid in de onderscheiden concrete gevallen.

De waarschijnlijkheid van een rechtvaardige oplossing voor het geheel der uitspraken wordt bekomen wanneer men van de tabellen niet afwijkt voor individuele gevallen. In het tegenovergestelde geval blijft de gemiddelde aangepastheid louter hypothetisch.

O.i. schreven de Luikse professoren P. Laloux en Cl. Renard terecht: « Il ne faut pas pousser trop loin le caractère divinatoire de l'appréciation des possibilités de vie. Celle-ci ne se justifie que dans les mesures où elle se fonde sur des données abstraites, générales et en quelque sorte égales pour tous ». (Rev. Trim. Dr. Civ. 1949, blz. 138). Deze opvatting werd geschreven ter gelegenheid van een arrest van het Hof van beroep van Luik, 23 Mei 1946, (Pas. 1946, II, 70, eveneens gepubliceerd in R.G.A.R. 1946, 3875 en Bull. Ass. 1946, 286). Dit arrest oordeelde o.i. terecht dat in de bepaling van de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer geen rekening diende gehouden te worden met het feit dat dit slachtoffer, gemobiliseerd zijnde, aan de risico's van de oorlog zou blootgesteld geweest zijn. (Vgl. in verband met het zelfde arrest de noot van Prof. Piret, Rev. Crit. 1948, 121. Vgl. eveneens R. Prat. Dr. B. V° Responsabilité n° 1755. Deze laatste auteur stelt voor een vermindering toe te passen wegens uitoefening door het slachtoffer van een gevaarvol beroep).

De min of meer gezonde toestand waarin het slachtoffer voor het ongeval verkeerde dient derhalve niet in aanmerking genomen, wegens de aard zelf van het statistisch onderzoek waarvan de levensduurtabellen de uitslag zijn.

Evenmin dient hiervan afgeweken te worden wegens een bloeiende gezondheid. (In die zin Luik, 23 Mei 1946, Bull. Ass. 1946, 286, Pas. 1946, II, 70; Corr. Oudenaarde, 3 Juni 1949, R.W. 1949-50, 721.)

E. Overlijden van het slachtoffer of zijn rechthebbende vóór de eindbeslissing.

27. Vermelden wij in dat verband de oplossing welke moet gegeven worden aan het vraagstuk gesteld door het overlijden van het slachtoffer van een niet-dodelijk ongeval of zijn rechthebbende voor de einduitspraak, wegens een orzaak vreemd aan de onrechtmatige daad. In dat geval bestaat er geen enkele reden om zijn toevlucht te nemen tot waarschijnlijkheidsberekeningen: de rechter heeft van af het overlijden zekerheid over de overlevingsduur.

28. De beginselen waarop deze oplossing steunt behoren tot een van de belangrijkste vraagstukken der doctrine over de schade en haar herstel. Om niet al te ver te gaan buiten het bestek van deze bijdrage, — waarin wij ons hoofdzakelijk tot enkele praktische gegevens willen beperken, — kunnen wij hier slechts samenvatten.

Het recht op herstelvergoeding ontstaat weliswaar op het ogenblik waarop alle elementen door art. 1382 B.W. voor de aansprakelijkheid vereist, samen verwezenlijkt zijn. D.w.z. op dat ogenblik waarop de door de onrechtmatige daad veroorzaakte schade is verwezenlijkt; dan immers moet de schade in haar bestaan vast staan. Het bedrag echter van de schade en van de schadeloosstelling worden begroot op een

ogenblik dat zo dicht mogelijk het tijdstip benadert waarop het slachtoffer werkelijk in het bezit gesteld wordt van de vergoeding, m.a.w. praktisch gesproken op het ogenblik van de einduitspraak.

Deze regel die in de Belgische rechtspraak vaststaat werd voorgehouden door een voornaam deel der Franse rechtsleer, en sedert enkele jaren degelijk door de administratieve rechtspraak toegepast. Thans is hij eindelijk ook door het Frans Cassatiehof bekrachtigd.

Voor België raadplege men vooral de verschillende studies van Prof. Piret, Rev. Crit. 1948, 121; J. T. 1949, 68; J.T. 1950, 49 en Rev. Dr. Pén. 1949-50, 542; Cass. 21 Februari 1931, Pas. 31, I, 94, met concl. Adv. Gen. Sartini Van den Kerckhove; Luik, 25 Juni 1943, R.G.A.R. 1947, 3995; Brussel, 13 Juli 1946, R.W. 1946-47, 125 en R.G.A.R. 1946, 3922; Brussel, 1 Februari 1947, J.T. 1948, 445; Corr. Luik, 25 April 1947, R.G.A.R. 1948, 4256 en 4251; Brussel, 7 Juni 1947, R.G.A.R. 1947, 4131; Cass. 29 Sept. 1948, Pas. 48, I, 509; J.T. 1949, 68; R.G.A.R. 1949, 4443; Gent, 3 Februari 1949, R.W. 1948-49, 1101; Hrb. Kortrijk, 5 November 1949, R.W. 1950-51, 726; Cass. 24 November 1949, R.W. 1949-1950, 973, J.T. 1950, 55; Brussel, 28 December 1949, R.G.A.R. 1950, 4582, J.T. 1950, 256; Brussel, 18 Maart 1950, J.T. 1950, 293. — Voor Frankrijk: Demogue, Obligation dl. IV, n° 458; L. Ripert, La réparation du préjudice, blz. 141 en 142; Lalou, Responsabilité civile, blz. 116, n° 81; Planiol, Ripert et Esmein, Traité pratique, dl. VI, blz. 923, n° 682; H. en L. Mazeaud, Rev. Trim. Dr. Civ. 1951, blz. 81, n° 28-29; Morange (G.), L'évaluation du préjudice par les juridictions administratives, Rec. Dall. 1951, chr., 61, Conseil d'Etat, 10 Februari 1950, Sirey, 1951, 3, 71; id. 17 Juli 1950, Rec. Dalloz 1951, 221; Cass. (Fr.) 26 Oct. 1949, J.T. 1950, 173; Cass. (Fr.) 2 Augustus 1950, gecit. Rev. Trim. Dr. Civ. 1951, blz. 81, n° 29.

29. Eenmaal deze principes vooropgesteld zijn, is de vraag, die hier gesteld werd, eenvoudig op te lossen.

De vraag betreft echter alleen het geval waar het overlijden van het slachtoffer tijdens het geding, vóór de eindbeslissing, geen gevolg is van de onrechtmatige daad waarvoor schadeloosstelling nagestreefd wordt. In dit geval immers heeft dit overlijden de « verplaatsing » der schade tot gevolg. De materiële schade zou dan niet meer bestaan in het inkomstenverlies van het onmiddellijk getroffen, arbeids-onbekwame slachtoffer, doch in de inkomstenschade van diegenen die, door het overlijden van dezelfde, hun verzorger hebben verloren.

Hier echter gaat het over het overlijden van het slachtoffer of, in geval dit overleden was, van zijn rechthebbende, bv. de weduwe, als gevolg van een vreemde oorzaak.

De materiële schade bestaat in een gemis aan inkomen, de begroting der schade gebeurt in functie met de duur van dit verlies. De levensduurtabellen gaven de vermoedelijke levensduur aan, het overlijden daarentegen geeft aan de rechter zekerheid.

Op het ogenblik van de verwezenlijking der schade bestond ongetwijfeld het recht op herstel, de begroting wordt op het ogenblik der einduitspraak gedaan. (In die zin, Lalou, o.c. blz. 119, n° 185; Pand. B. V° Préjudice, n° 197-198; Rép. Prat. Dr. B. V° Responsabilité, n° 1756; Rb. Brussel, 15 Februari 1901, Pand. Pér. 1902, n° 1140, gecit. door Gérard, o.c. blz. 456, n° 633; Brussel 30 April 1948, R.G.A.R. 1938, 2772).

Een aarzeling was ontstaan door de andersluidende rechtspraak van het Hof van Luik (28 Januari 1935,

R.G.A.R. 1935, 1756 en 8 Februari 1944, R.G.A.R. 1946, 3881 met noot Olivier Malter).

Thans echter blijkt de vraag door de rechtspraak duidelijk opgelost in de hier voorgestelde zin (Brussel, 25 April 1945, Bull. Ass. 1945, met noot G.D., en R.G.A.R. 1947, 4093; Corr. Dinant, 25 Oktober 1948, Pas. 1949, III, 49 en R.G.A.R. 1951, 4746; cfr. vooral Gent, 14 November 1949, R.W. 1949-50, met het advies van Advokaat Gen. Delahaye en J.T. 1950, 350 met de noot van P. Orianne.

Nederland: Arr. Rb. 's Gravenhage, 22 Februari 1949, N.J. 1950, 157: «als beginsel in het schadevergoedingsrecht dient te worden vooropgesteld dat voor vergoeding slechts de werkelijk geleden schade in aanmerking komt; dit beginsel zou geweld worden aangedaan door aan eiseres ten goede te laten komen, een, op een ogenblik waarop de langere of kortere levensduur van haar echtgenoot... nog in het onzekere was, aan hem toekomende schadevergoeding, zulks terwijl thans de door de gelaedeerde zelf geleden werkelijke schade door diens overlijden reeds kan worden vastgesteld.»

F. Controle van het Hof van Verbreking.

30. De begroting der schade hoort uiteraard — onder voorbehoud van hetgeen gezegd werd over de motivering — (cfr. supra n° 12), tot de bevoegdheid van de rechter over de feiten.

Is aldus soeverein de vaststelling dat het niet bewezen is dat het slachtoffer, ondanks zijn lichamelijke minderwaardigheid de normale leeftijd niet zou bereikt hebben (Cass. 13 Juni 1932, Pas. 1932, I, 189).

In zijn begroting der actuele schade spruitend uit het verlies van toekomstige winsten, die waarschijnlijk doch onzeker zijn, moet de rechter een waarschijnlijkheidsberekening aanwenden waarvan hij vrij de elementen uitkiest. Aldus blijft hij binnen de perken van zijn soevereine beoordelingsmacht. Hij dient zijn beslissing niet uitvoeriger te motiveren (Cass. 3 Juli 1944, Pas. 1944, I, 424; R.G.A.R. 1946, 3825 met noot J. Fonteyne. Men merke echter op dat op dit stuk besluiten waren genomen door de aangesprokene strekkend tot de berekening op basis van de vermoedelijke levensduur van de rechthebbende wiens overlevingskans korter was dan die van het overleden slachtoffer.) De rechter zal in de aanwending der levensduurtabellen zijn keuze mogen bepalen door de regelen der billijkheid. Zijn appreciatie is soeverein. (Cass. 12 Juli 1943, Pas. 43, I, 296; R.G.A.R. 1947, 4036 en 3996).

Par. 2 - De Kapitalisatie.

31. Eenmaal de vermoedelijke levensduur vastgesteld, is het mogelijk het kapitaal te bepalen dat overeenkomt met een jaarlijkse rente tot op het ogenblik van de vermoedelijke dood.

Dit kapitaal is niet gelijk aan de som der achterenvolgende stortingen maar wel aan het bedrag van de *contante of huidige waarde* der jaarlijkse stortingen. Aldus wordt rekening gehouden met het voordeel van de vervroegde uitbetaling.

Men weet dat een kapitaal van 1 frank, dat gedurende n jaren op samengestelde intrest geplaatst is, zal aangroeien tot een bedrag x afhankelijk van de rentevoet p. Men zegt dat de *contante waarde* van het bedrag x betaalbaar binnen n jaar, 1 frank is. De contante waarde van 1 fr. betaalbaar binnen n jaar is dus $I : x$. Deze waarde hangt af van het aantal jaren n en de rentevoet p.

Hierna volgt de tabel die de contante waarde aangeeft van 1 fr. betaalbaar binnen n jaar met rentevoet p. (tabel II).

Deze tabel laat wel toe de contante waarde van de verschuldigde rente te bepalen. Men hoeft slechts de contante waarde van iedere storting samen te tellen. Daar deze bewerking tamelijk omslachtig is geven we hierna de tabel die de totale contante waarde geeft van n gelijke bedragen, ieder groot 1 fr. betaalbaar na respectievelijk 1, 2, 3... n jaar. (tabel III).

32. Voorbeelden.

a) bestendige werkonbekwaamheid.

Arbeider 39 jaar oud, jaarlijks loon van 52.000 fr.

bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid 25 %

bepaling der rente 25 % $\times$ 52.000 = 13.000 frank,

vermoedelijke levensduur 31 jaar.

Het kapitaal is met kapitalisatiecoëfficiënt 4 %

$13.000 \times 17,5885 = 228.650$ fr.

met kapitalisatie coëfficiënt 5 % bekomt men integendeel :

$13.000 \times 15,5928 = 202.706$ fr.

b) dodelijk ongeval.

geneesheer, inkomen 200.000 fr.

aftrok der uitgaven welke met het overlijden afgeschaft worden (het 2^e voorbeeld van supra n° II) : 35.350 fr.

rente : 200.000 — 35.350 = 164.650 fr.

leeftijd van het slachtoffer 49 jaar,

vermoedelijke levensduur 23 jaar,

kapitaal met kapitalisatiecoëfficiënt 4 % :

$164.650 \times 14,8568 = 2.446.172$ fr.

kapitaal met coëfficiënt 5 %

$164.650 \times 13,4886 = 2.220.898$ fr.

A. Bepaling van de rentevoet.

33. De vaststelling van dit coëfficiënt, zodat het in alle opzichten gerechtvaardigd is, blijkt heel eenvoudig in een normale tijd die men als dusdanig bestendig mag aanzien. In tijden van schommelingen en onzekerheid der beleggingen wordt integendeel een feitelijke vraag gesteld die door de rechtbank zal moeten opgelost worden.

Kan men hierin weer een strekking tot eenvormige tarifiering waarnemen, toch moet aan de regel herinnerd worden waardoor de bepaling der herstelvergoeding in al haar onderdelen beheerst wordt : *de schade en haar herstel dienen in concreto begroot te worden*. Deze regel vindt evenzeer zijn toepassing in de bepaling van het kapitalisatiecoëfficiënt (Rb. Brussel, 10 Juli 1943; R.G.A.R. 1946, 3876).

34. Meestal wordt dit zonder enige rechtvaardiging in het vonnis vermeld, in vele gevallen wellicht omdat de debatten dienaangaande geen betwisting kenden.

In de naoorlogse rechtspraak schommelt het van 3,5 tot 4,5 %.

zie o.m. Luik, 8 Febr. 1944; R. G. A. R. 1946, 3881 :

Brussel, 9 Juni 1945; Bull. Ass. 1945, 279 : 4,5 %

Rb. Brussel, 21 Dec. 1945; Bull. Ass. 1945, 329 : 4 %

Corr. Neufchâteau, 10 Juli 1946; Bull. Ass. 1946,

315 :

Rb. Brussel, 11 Dec. 1946; Bull. Ass. 1946, 247 : 3,5 %

Brussel, 5 November 1947; R.G.A.R. 1947, 4169 : 4 %
 Corr. Brussel, 12 Januari 1948; R.G.A.R. 1949, 4408 : 4,5 %
 Rb. Oudenaarde, 4 Maart 1948; R.G.A.R. 1948, 4343 : 4 %
 Brussel, 10 Maart 1948 : R.G.A.R. 1948; 4346 en 4319 : 4 %
 Brussel, 26 Maart 1948; R.G.A.R. 1948, 4272 : 4 %
 Pol. Antwerpen, 30 April 1948; Bull. Ass. 1949, 85 : 4,5 %
 Brussel, 29 Mei 1948; Bull. Ass. 1949, 87; R.G.A.R. 1949, 4301, 4347, 4424 : 3,5 %
 Brussel, 17 Nov. 1948; R.G.A.R. 1949, 4366 : 4,5 %
 Corr. Dinant, 25 Nov. 1948; Bull. Ass. 1949, 363 : 4,5 %
 Rb. Brussel, 17 Maart 1949; Bull. Ass. 1949, 516 : 4 %
 Rb. Brussel, 9 April 1949; Bull. Ass. 1949, 662 : 4,5 %
 Corr. Oudenaarde, 3 Juni 1949; R.W. 1949-50, 721 : 4 %
 Rb. Nijvel, 12 Dec. 1949; Bull. Ass. 1950, 95 : 4 %
 Rb. Dinant, 1 April 1950; Bull. Ass. 1950, 430 : 4,5 %
 Gent (5de K.), 16 Juni 1950, onuitgegeven i.z. G. t/ O. B. : 4 %
 Corr. Luik, 10 Juli 1950; Bull. Ass. 1950, 839 : 4 %

35. Wij vinden echter ook enkele beslissingen waarin de keuze van het kapitalisatiecoëfficiënt gemotiveerd is, hetzij wegens de onzekerheid der geldbeleggingen op het ogenblik der uitspraak (Corr. Oudenaarde, 4 Maart 1948; R.G.A.R., 4343), hetzij wegens de normale intresten der geldbeleggingen (Rb. Brussel, 10 Juli 1943, R.G.A.R., 1946, 3876), hetzij wegens het gemiddelde rendement der voornaamste Belgische Staatsfondsen, en op basis van het gemiddelde tussen de geldbeleggingen in hypotheeken en nijverheidsobligaties enerzijds, en anderzijds de mobiele waarden met wisselende koersen. (Corr. Bergen, 11 Febr. 1942, R.G.A.R., 1947, 4067).

36. De economische omstandigheden zijn niet het enige element waarmee rekening dient gehouden te worden : ook de leeftijd van het slachtoffer dient in aanmerking genomen te worden. (in die zin : Rb. Brussel, 9 April 1949; Bull. Ass. 1949, 662. Daar de rechtspraak betreffende dit punt echter meestal niet gemotiveerd is, kan niet nagegaan worden in hoever dit in de praktijk geschiedt).

Toch moet hiermede rekening gehouden indien men een juiste begroting nastreeft. Inderdaad, hoe langer de levensduur is, hoe onzekerder de belegging van het kapitaal zal zijn, vermits de mogelijkheid der schommelingen door de duur verhoogd wordt.

Een zeer korte levensduur, integendeel, laat toe het normaal coëfficiënt van het ogenblik der uitspraak aan te wenden. (Pirson en Devillé, o.c. dl. I, blz. 458, voetnota I; Maingie L., Du calcul de l'indemnité de réparation en cas d'atteinte corporelle et de responsabilité civile, Bull. Ass. 1928, 389).

37. Men heeft voorgesteld in de gevallen van langere levensduur verschillende berekeningen te doen, waarin, rekening houdende met de economische elementen tot bepaling van de rentevoet, deze zou kunnen schommelen in de volgende verhouding :

leeftijd van het slachtoffer :

jonger dan 40 jaar : 4,5 % of 4 %
 van 40 tot 60 jaar : 5 % of 4,5 %
 60 jaar en ouder : 5,5 % of 5 %

(Maingie, o.c., 389).

B. Dient van dit kapitaal nog een andere aftrok gedaan wegens het zogenaamde voordeel spruitend uit de onmiddellijke betaling van een kapitaal in plaats van rente?

38. Aldus werd het kapitaal vastgesteld, rekening houdend met de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer, en zoveel mogelijk met de gebeurlijke schommelingen van het economisch leven. Dit bedrag is de vermoedelijk-passende schadeloosstelling van het inkomstenverlies.

39. Toch werd beweerd, — en de rechtspraak geeft steeds blijk van een grote verdeeldheid op dit punt — dat dit bedrag nogmaals diende verminderd te worden met een bepaald percent, meestal 10 %, tot compensatie van het voordeel spruitend voor het slachtoffer uit de onmiddellijke beschikbaarheid van een kapitaal. (in die zin : De Page, Traité, dl. II, n° 1027-N; Pirson et Devillé, o.c. dl. I, blz. 459; Gérard, o.c. n° 660, blz. 472; Rép. Prat. Dr. B. V° Responsabilité n° 1802 en volg.)

Men heeft hiertoe aangevoerd dat door de uitbetaling van het kapitaal zekere bedreigingen voor de toekomst uitgesloten worden. Het slachtoffer verwerft de zekerheid van een bepaald inkomen, dat anders zou blootgesteld zijn aan allerlei wisselvalligheden zoals oorlog, ziekte, ongevallen, werkloosheid, e.d.m. Bovendien valt de betaling van een kapitaal zwaarder aan de schuldenaar dan het verschaffen ener jaarlijkse rente (Pirson et Devillé, e.c.).

Volgens Dhr. De Page (e. c.) dient men het te compenseren voordeel te zien in de zekerheid die het kapitaal verschaft, doordat het slachtoffer tegen het risico van insolventie van de schuldenaar ener rente gevrijwaard is. Deze zekerheid zou een offer van zijnenwege wettigen, indien men aanneemt dat in principie een rente zou verschuldigd zijn.

40. Een deel der rechtspraak heeft deze zienswijze gevolgd en past een aftrok van 10 % toe. (Brussel, 20 Nov. 1929, Pas. 1930, II, 81; Brussel, 23 Maart 1932, R.G.A.R., 1932, 1077 en Pas. 1932, II, 236; Luik, 26 Okt. 1933; R.G.A.R., 1933; 1389; Brussel, 2 Okt. 1935; R.G.A.R. 1936, 2192; Brussel, 28 Maart 1936; R.G.A.R. 1936, 2246; Corr. Oudenaarde, 4 Maart 1948, R.G.A.R. 1948, 4343; Rb. Brussel, 9 April 1949, Bull. Ass. 1949, 662; R.G.A.R. 1951, 4731.)

41. Deze stelling wordt o.i. terecht verworpen door het grootste deel der recente rechtspraak.

Wat het standpunt van de schuldenaar betreft kunnen we reeds onmiddellijk opmerken dat rechtbanken, krachtens haar soevereine beoordelingsmacht, die vorm van herstel kiezen welke het slachtoffer op de meest zekere en aangepaste wijze terugplaatst, in een toestand gelijkaardig aan deze waarin het zich zou bevinden, moest hem het ongeval niet overkomen zijn. De min of meer zware last die hieruit voor de aansprakelijke volgt, mag niet in aanmerking genomen, vermits de maat en de vorm van het herstel, door de maat en de aard der schade bepaald worden.

Wat het standpunt van het slachtoffer betreft, dient het probleem eveneens onderzocht, in het licht der regelen die het herstel beheersen : de volledige schade, en niets dan de schade dient hersteld.

Merken we eerst op dat het probleem niet juist gesteld wordt, wanneer men de betaling van een kapitaal, in plaats van een recht als voordeel vooropstelt. De rente immers, vastgesteld op bestendige wijze in de einduitspraak, vertoont dezelfde onveranderbaarheid als een kapitaal, ten opzichte van mogelijke

wijzigingen die in de toekomst, het inkomen van het slachtoffer in nadelige zin zouden kunnen beïnvloeden.

In geen enkel opzicht is o.i. deze aftrok te wettigen. Het kapitaal immers, werd berekend op grond van vermoedelijke elementen die uiteraard zekerheid missen zowel in de, voor het slachtoffer, nadelige als voordelige zin. De levensduur is inderdaad het gemiddelde berekend op een aantal meer en min gezonde mensen; de rentevoet wordt bepaald in functie met de waarschijnlijke economische evolutie, die beter of slechter kan worden. Het voordeel van een vervroegd genot wordt voldoende gecompenseerd door het risico dat er uiteraard aan verbonden is, wegens moeilijkheden der belegging in een economisch onzekere tijd. Dit is tenslotte des te duidelijker daar het voordeel der betaling van een kapitaal *reeds gecompenseerd werd door het disconteren der annuïteiten*.

42. *Het met 10 % verminderd kapitaal zou dan ook geen volledige schadeloosstelling meer bedragen.* (Mazeaud: Responsabilité civile, dl. III, n° 2328/2, blz. 439). Het slachtoffer moet geen offer brengen om de solvabiliteit van de schuldenaar der herstelvergoeding te verzekeren. De solvabiliteit van de schuldenaar brengt aan het bedrag der herstelvergoeding immers niets bij. Een aftrok doen op die gronden, zoals Dhr. De Page het voorstelt, zou in de herstelvergoeding een element bijbrengen dat met schuld noch schade uitstaans heeft, en o.i. op dergelijke, uitgedrukte motieven tot cassatie aanleiding zou geven wegens schennis van art. 1382 B.W.

Tenslotte kan geen argument gezocht in het feit dat het slachtoffer meestal het aldus verminderde kapitaal zou kiezen, liever dan een rente (De Page, l.c.). In een transactie kan men het slachtoffer laten kiezen zoveel men wil. Het vonnis echter kent een eis toe en veroordeelt, terwijl de rechtbank streeft naar een zo passend mogelijk herstel, dat, wat de vorm van het herstel betreft, rekening houdt met de rechtmatige belangen van de partijen, en wat het bedrag betreft, enkel en alleen gemeten wordt met de maat der schade.

Het argument gaat des te minder op daar de transactie uiteraard een overeenkomst is van wederzijdse toegevingen, die in een gerechtelijke uitspraak niet zouden opgelegd zijn.

De rechtspraak schijnt thans meer en meer tegen dergelijke vermindering van het herstelbedrag gekant te zijn. (Rb. Brussel, 23 Nov. 1934, R.G.A.R. 1934, 1695; Gent, 27 Jan. 1939, R.G.A.R. 1939, 3038; Brussel, 10 Mei 1939, R.G.A.R. 1939, 3091; Brussel, 29 April 1940, R.G.A.R. 1941, 3440; Brussel, 5 Maart 1941, R.G.A.R. 1941, 3605; Rb. Brussel, 11 Dec. 1946, Bull. Ass. 1946, 247; Brussel, 29 Mei 1948, Bull. Ass. 1949, 87; R.G.A.R. 1949, 4301, 4347 en 4424; Corr. Dinant, 25 Nov. 1948, Bull. Ass. 1949, 363; Brussel, 19 Mei 1949, R.G.A.R. 1949, 4493; Gent, 21 Nov. 1949; Bull. Ass. 1950, 451; In dezelfde zin: Mazeaud, o.c., l.c.; Fonteyne (J.): de l'avantage qui résulte du versement immédiat d'un capital, R.G.A.R. 1928, 328; Van Lennep, R.W. 1936-37, 25; vergelijk dit probleem der uitsluiting van risico's voor de toekomst, met dit van de compensatie wegens het uitsluiten van voorbije zekere risico's: Brussel, 9 Juli 1947, Rev. Crit. 1948, 121 met noot Piret).

C. Controle van het Hof van Verbreking.

43. Wanneer de aangesprokene in besluiten voorhoudt dat de toegekende vergoeding in kapitaal, dient verminderd te worden met 10 % wegens het voordeel spruitend uit de onmiddellijke uitkering van een

kapitaal, is de beslissing die deze besluiten van de hand wijst, van feitelijke aard. (Cass. 10 Juli 1950, Pas. 1950, I, 823) De rechter is er echter toe gehouden ondubbelzinnig deze vraag tot vermindering, in besluiten geformuleerd, te ontmoeten (Cass. 18 April 1937, Pas. 1937, I, 117, Rb. A. R. 1937, 2428).

Is ten genoegen van rechte gemotiveerd, de afwijzing gegrond op de instabiliteit der munt (Cass. 10 Juni 1950, Pas. 1950, I, 823, vgl. supra n° 12).

Hoofdstuk III. - Begrafenis en rouwkosten.

44. Het dodelijk ongeval brengt, na de vervoer- en verzorgingskosten welke het overlijden voorafgaan en aan de nalatenschap dienen vergoed te worden, bovendien kosten mede eigen aan het overlijden zelf: de begrafenis- en de rouwkosten.

A. Uitvaartkosten.

45. De oudere rechtspraak was zeer verdeeld omtrent de vraag of deze kosten door de erfgenamen mochten verhaald worden tegen de aansprakelijke persoon. Immers, deze kosten zouden beschouwd worden als een last der nalatenschap, waarvan het openvallen vervroegd geweest is door de zelfde onrechtmatige daad. Deze absolute oplossing is thans verlaten.

Wat de uitzonderlijke kosten betreft: De kosten die niet behoren tot een normale uitvaart, en welke uitsluitend hun oorsprong vinden in de onrechtmatige daad alleen, zullen in elk geval volledig ten laste zijn van de aansprakelijke persoon. Dit zou het geval zijn wanneer het stoffelijk overschot is moeten vervoerd worden van de plaats van het ongeval naar de laatste woonplaats van de overledene (Lalou o.c. n° 187, blz. 122; Pirson en Devillé, o.c. dl. I, n° 206bis, blz. 503).

Wat de gewone uitgaven betreft: Betreffende dit vraagstuk kwam eveneens rond 1900 het streven in de rechtspraak tot uiting om het herstel zo nauwkeurig mogelijk, in concreto, aan de schade aan te passen; ofschoon in de rechtspraak vele beslissingen de oude absolute regel bleven toepassen (zie Pirson et Devillé, o.c. dl. I, n° 206bis, blz. 502; Corr. Hoei, 11 Juni 1932, R.G.A.R. 1933, 1162) In deze stelling werd echter aangenomen dat wanneer de nalatenschap deficitair is, de uitgaven ten laste dienen gelegd te worden van de aansprakelijke (Luik, 13 Januari 1938, R.G.A.R. 1938, 2630).

46. Men zag echter weldra in dat de schade precies daarin bestond dat deze uitgave *vervroegd* werd met het overlijden van het slachtoffer, en dat zij derhalve niet door het openvallen van de nalatenschap gecompenseerd wordt.

De schade bestaat aldus in de vervroegde uitgave dezer kosten en dient begroot in verhouding met de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer, op grond van een normale interest. (Gérard, o.c. n° 738, blz. 557; Gent, 10 Juni 1936, R.G.A.R. 1946, 3930; Rb. Brussel, 10 Juli 1943, R.G.A.R. 1946, 3876, met noot Dumoulin (P.), Brussel, 9 Juni 1945, Bull. Ass. 1945, 279; Brussel, 10 Maart 1948, R.G.A.R. 1948, 4346 en 4319; Corr. Dinant, 25 Nov. 1948, Bull. Ass. 1949, 363; Rb. Nijvel, 12 Dec. 1949, Bull. Ass. 1950, 95; Rb. Dinant, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 430).

In tegenspraak met het gehuldigd beginsel zullen sommige beslissingen deze vergoeding *ex aequo et bono* berekenen, hetgeen natuurlijk geen zin heeft wanneer een nauwkeurige berekeningswijze voorhanden is (Aldus Corr. Hasselt, 1 Juni 1948, R.W. 1948-49,

985; J.T. 1948, 547 bevestigd door Luik, 17 Dec. 1948; Rb. Luik, 14 Febr. 1949; Bull. Ass. 1949, 511; R.G.A.R. 1949, 4388 en 4425; Corr. Oudenaarde, 3 Juni 1949, R.W. 1949-50, 721).

Wanneer het slachtoffer zeer jong is, zodat de interest de hoofdsom zou overtreffen, of wanneer het slachtoffer wegens zijn leeftijd de rechthebbende had moeten overleven, dient in deze stelling het volledige bedrag der uitgaven toegekend. Gérard, l.c.; Pand. B. V° Préjudice, n° 240 en volg. Savatier, o.c. dl. II, n° 545; Corr. Luik, 18 Febr. 1938, R.G.A.R. 1938, 2717; Corr. Luik, 28 April 1939, R.G.A.R. 1939, 3087; Rb. Namen, 11 Jan. 1944, Pas. 1946, III, 18; R.G.A.R. 1947, 3984; Krijgshof Luik, 29 Jan. 1946, Pas. 1946, II, 7; R.G.A.R. 1946, 3909; J.T. 1946, 391; Corr. Brussel, 30 Okt. 1946, Bull. Ass. 1946, 350; Corr. Oudenaarde, 4 Maart 1948, R.G.A.R. 1948, 4343; Corr. Brussel, 30 Juni 1948, J.T. 1949, 280; Corr. Tongeren, 21 Juni 1949, R.W. 1949-50, 84; Rb. Gent, 4 Jan. 1950, R.W. 1950-51, 134; Rb. Antwerpen, 9 Nov. 1950, J.T. 1951, 136).

47. Aldus uitgedrukt, is de regel niet juist. Hij gaat slechts op voor die gevallen waar het slachtoffer de rechthebbenden, die de uitgaven hebben gedaan, had moeten overleven.

In de andere gevallen, waar de uitgave slechts vervroegd is, dienen niet de interesten die het uitgegeven bedrag in de loop der jaren zou opgebracht hebben vergoed te worden, maar wel het verschil tussen de tegenwoordige uitgave en de contante waarde van die som, betaalbaar op het vermoedelijk tijdstip van de dood. De schade, alleen bestaande in de vervroegde betaling der begrafeniskosten, kan aldus nauwkeurig worden berekend.

Voorbeeld : gehuwde man 32 jaar :

begrafeniskosten 10.000 fr.

vermoedelijke levensduur 37 jaar (cfr. Tabel I)

Contante waarde van de begrafeniskosten betaalbaar binnen 37 jaar, rentevoet 4,5 % (cfr. Tabel II)

$$10.000 \times 0,1962 = 1.962 \text{ fr.}$$

blijft te vergoeden 10.000 — 1.962 fr. = 8.038 fr.

Men begrijpt onmiddellijk dat het aldus berekend bedrag nooit de volledige som kan berekenen. De contante waarde van een kapitaal betaalbaar binnen n jaren is immers niet gelijk aan nul. Alleen wanneer wegens zijn leeftijd het slachtoffer de rechthebbende had moeten overleven, mag het volledig bedrag der uitgave toegekend worden. In dat geval zouden die kosten normaal nooit ten laste gevallen zijn van de rechthebbende.

48. Samenvattend kan de volgende regel worden vooropgesteld :

De schade bestaat in de vervroegde uitgave der uitvaartkosten, en dient begroot op grond van de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer en de normale rentevoet. De schadeloosstelling bestaat derhalve in de toekenning van het verschil tussen de uitgave en de contante waarde dezer kosten betaalbaar op het vermoedelijk tijdstip van het overlijden.

Wanneer echter het slachtoffer de rechthebbende, wegens zijn leeftijd, had moeten overleven, is de vergoeding gelijk aan het uitgegeven bedrag.

Dit zal ook het geval zijn wanneer de nalatenschap deficitair is, en wanneer de kosten als uitzonderlijk dienen beschouwd te worden, in die zin dat zij hun enige oorzaak vinden in de onnatuurlijke dood.

49. *Afgezien van hetgeen gezegd werd over de uitzonderlijke kosten (cfr. supra n° 45), kunnen alleen de normale bijdienstuitgaven tegen de aansprakelijke persoon in rekening gebracht worden.*

Enkele beslissingen ontwijken de moeilijkheid door de vergoeding ex aequo et bono te begroten, hetgeen geen goede oplossing is.

Een zekere verdeeldheid is waar te nemen. Een beslissing sluit de grafzerk uit als zijnde geen normale en ontbeerlijke uitgave (Corr. Luik, 15 Jan. 1947, R.G.A.R. 1948, 4185). Het begrafenismaal wordt eens meergerekend (Corr. Neufchâteau, 10 Juli 1946, Bull. Ass. 1946, 315) dan weer eens uitgesloten (Corr. Gent, 7 Maart 1950, i.z. M. t/ M. onuitgegeven).

De vraag dient eens te meer opgelost in het licht van het beginsel volgens hetwelk de schade in concreto dient vastgesteld. Dit betekent bv. dat, wanneer een luxe-wagen stuk gereden wordt, een luxe-wagen dient vergoed; *zo ook zullen al die kosten als normaal beschouwd moeten worden, welke overeenstemmen met de stand van het slachtoffer.*

Er kan hier geen sprake zijn van beperking tot de « onontbeerlijke » uitgaven, vermits het gaat over uitgaven die uiteraard in verhouding staan met de wellevendheid, de gebruiken en de godsdienstige overtuiging.

Aldus zullen, volgens de stand, de rouwbrieven vergoed worden, de lijdendienst en de doodprentjes. Men zal er gebeurlijk zelfs rekening mede houden dat een tragisch afsterven uiteraard een grotere uitgave kan medebrengen, door een betere verzorging van het afscheid. Het slachtoffer mag anderzijds ten grave geleid worden met al de rouwplechtigheden gebruikelijk in zijn rang en stand; aldus behoort voor een goeude handelaar het oprichten van een rouwkapel tot de normale uitvaartkosten. Ook een grafzerk hoort hiertoe, doch men dient rekening te houden met het feit dat andere leden van het gezin er ook zullen onder begraven worden (Rb. Kortrijk, 25 Juni 1948, R.W. 1948-49; R.G.A.R. 1949, 4419. De grafzerk kostte 4.180 fr. waarvan 2.000 fr. ten laste van de aansprakelijke; — vgl. Rb. Brussel, 3 Juni 1949, R.G.A.R. 1949, 4510 en 4527 en R.G.A.R. 1950, 4545 en J.T. 1949, 496 : kosten ten bedrage van 15.000 fr. zijn een normale uitgave voor de uitvaart van een ingenieur). M.a.w. ook hier wordt dezelfde oplossing, in concreto, gegeven als voor de normale kosten van geneesher en verpleging.

B. Rouwkosten.

50. Art. 1481 B.W.B. voorziet dat de rouw van de weduwe ten laste is van de erfgenamen van de overleden echtgenoot, en het bedrag ervan in verhouding met zijn vermogen dient begroot te worden. Om deze reden heeft men, evenals voor de begrafeniskosten, de aansprakelijke willen ontslaan van de vergoeding dezer kosten van de weduwe.

Doch niet alleen de weduwe, ook de kinderen en de ouders dragen de rouw. En het probleem stelt zich weer niet in rechte maar in feite. Ook hieromtrent blijft de rechtspraak verdeeld.

Soms wordt het verhaal dezer kosten tegen de aansprakelijke toegestaan (Corr. Luik, 9 Febr. 1933, R.G.A.R. 1934, 1573; Luik, 24 Okt. 1950, J.T. 1951, 8 met de noot Mayne).

Meestal wordt de eis afgewezen omdat de rouwklederen de andere klederen vervangen en de aanleggers derhalve geen enkel verlies ondergaan (Corr.

Brussel, 30 Okt. 1946, Bull. Ass. 1946, 350; Corr. Luik, 1947, R.G.A.R. 1948, 4185; Corr. Hasselt, 1 Juni 1948 en Luik, 17 Dec. 1948, R.W. 1948-49, 985; J.T. 1948, 547; Corr. Tongeren, 21 Juni 1949, R.W. 1949-50, 84; Rb. Dinant, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 430).

Het dragen van rouwklederen wordt wel eens als afzonderlijke post der zedelijke schade in aanmerking genomen (Corr. Brussel, 27 Jan. 1934; Bull. Ass. 1935, 1147).

Meer genuanceerd — en dit lijkt ons de juiste oplossing — is de rechtspraak die vaststelt dat *de schade bestaat in de kosten van het kleuren en omvormen der rouwklederen*. (Corr. Brussel, 21 April 1937; R.G.A.R. 1937, 2467; Corr. Luik, 1 April 1950, Bull. Ass. 1950, 824), of ingeval van aankoop van nieuwe klederen, in de *intrest gedurende één jaar op deze uitgave*. Deze klederen werden immers vervroegd gekocht, terwijl de rechthebbende anders de oude hadde kunnen voortdragen (Corr. Dinant, 25 Nov. 1948, R.G.A.R. 1951, 4741).

C. Successierechten.

51. De successierechten zijn ongetwijfeld uitgaven die door het vervroegd openvallen der nalatenschap gecompenseerd worden (Savatier, o.c. dl. II, n° 554).

D. Controle van het Hof van Verbreking.

52. Het Franse Cassatiehof besliste dat de aansprakelijke gehouden is tot het herstel der schade voortvloeiend uit de voorbarige uitgave dezer kosten (Cass. (req.) 10 April 1922, met noot P. Esmein, S. 1924, I, 153).

Het Belgische Hof van Verbreking beperkt zich tot een contrôle over de motieven (cfr. supra n° 12). *Wordt verbroken wegens schennis van art. 97 G.W. de beslissing die niet antwoordt op de besluiten* die er toe strekten de begrafeniskosten niet te moeten vergoeden omdat het slachtoffer de oudste zoon was van het gezin, en zijn broer en zuster (burgerlijke partijen) als algemene legetarissen, de begrafeniskosten te dragen hebben en dat zij in elk geval slechts zouden mogen beroep doen op het herstel der schade bestaande, in de vervroegde uitbetaling dezer kosten. (Cass. 7 Sept. 1950, Pas. 1950, I, 849).

Op de merken valt dat in rechte, geen enkele tekst zegt dat de begrafeniskosten ten laste zijn van de nalatenschap. In toepassing van art. 870 B. W. zullen de erfgenamen echter pro parte emolumenti deze kosten onderling verdelen.

In rechte bestaat derhalve geen andere vraag dan deze der motieven en van de beantwoording der conclusies.

Op te merken dat hier, zoals voor de begroting der materiële schade in het algemeen, eveneens voor verbreking vatbaar is, de beslissing die zonder te antwoorden op regelmatige besluiten die een nauwkeurige begroting voorstellen, de herstelvergoeding ex aequo et bono zou begroten.

Jan RONSE,
Advokaat bij het
Hof van Beroep te Gent.

TABEL I.
Levensduurtabel 1946 - 1949

Leeftijd	Levensduur		Leeftijd	Levensduur	
	Vrouwen	Mannen		Vrouwen	Mannen
0	67,26	62,04	51	24,63	21,76
1	69,72	65,25	52	23,80	21,03
2	69,05	64,59	53	22,98	20,29
3	68,20	63,76	54	22,17	19,57
4	67,32	62,89	55	21,36	18,86
5	66,42	62,01	56	20,56	18,16
6	65,49	61,10	57	19,77	17,45
7	64,56	60,18	58	18,98	16,78
8	63,61	59,24	59	18,21	16,11
9	62,66	58,31	60	17,45	15,45
10	61,71	57,36	61	16,72	14,80
11	60,75	56,41	62	15,98	14,16
12	59,79	55,46	63	15,27	13,53
13	58,83	54,51	64	14,57	12,92
14	57,89	53,56	65	13,88	12,33
15	56,93	52,62	66	13,20	11,74
16	55,99	51,67	67	12,53	11,16
17	55,05	50,75	68	11,89	10,59
18	54,12	49,82	69	11,28	10,05
19	53,19	48,92	70	10,66	9,50
20	52,27	48,02	71	10,08	8,98
21	51,36	47,15	72	9,51	8,48
22	50,44	46,28	73	8,97	7,99
23	49,53	45,40	74	8,45	7,53
24	48,63	44,53	75	7,97	7,09
25	47,73	43,67	76	7,49	6,69
26	46,83	42,73	77	7,03	6,28
27	45,93	41,92	78	6,60	5,87
28	45,02	41,05	79	6,19	5,51
29	44,12	40,18	80	5,79	5,18
30	43,22	39,30	81	5,43	4,86
31	42,32	38,44	82	5,08	4,54
32	41,42	37,58	83	4,78	4,24
33	40,51	36,71	84	4,48	3,97
34	39,61	35,82	85	4,21	3,75
35	38,71	34,35	86	3,93	3,52
36	37,80	34,08	87	3,74	3,34
37	36,89	33,20	88	3,49	3,24
38	35,99	32,33	89	3,30	3,08
39	35,09	31,47	90	3,10	2,91
40	34,20	30,61	91	2,98	2,79
41	33,31	29,78	92	2,80	2,66
42	32,42	28,93	93	2,66	2,48
43	31,53	28,09	94	2,56	2,31
44	30,65	27,27	95	2,38	2,22
45	29,77	26,45	96	2,23	1,95
46	28,90	25,64	97	1,97	1,95
47	28,03	24,84	98	1,69	1,52
48	27,16	24,06	99	1,15	1,03
49	26,32	23,28	100		
50	25,47	22,52			

TABEL II.

Contante waarde van 1 fr. betaalbaar binnen n jaar met rentevoet p.

N.	p = 3	p = 3½	p = 4	p = 4½	p = 5
1	0,9709	0,9662	0,9615	0,9569	0,9524
2	0,9426	0,9335	0,9246	0,9157	0,9070
3	0,9151	0,9019	0,8890	0,8763	0,8638
4	0,8885	0,8714	0,8548	0,8386	0,8227
5	0,8626	0,8420	0,8219	0,8025	0,7835
6	0,8375	0,8135	0,7903	0,7679	0,7462
7	0,8131	0,7860	0,7599	0,7348	0,7107
8	0,7894	0,7594	0,7307	0,7032	0,6768
9	0,7664	0,7337	0,7026	0,6729	0,6446

N.	$p=3$	$p=3\frac{1}{2}$	$p=4$	$p=4\frac{1}{2}$	$p=5$	N.	$p=3$	$p=3\frac{1}{2}$	$p=4$	$p=4\frac{1}{2}$	$p=5$
10	0,7441	0,7089	0,6756	0,6439	0,6139	3	2,8286	2,8016	2,7751	2,7490	2,7232
11	0,7224	0,6849	0,6496	0,6162	0,5847	4	3,7171	3,6731	3,6299	3,5875	3,5460
12	0,7014	0,6618	0,6246	0,5897	0,5568	5	4,5797	4,5151	4,4518	4,3900	4,3295
13	0,6810	0,6394	0,6006	0,5643	0,5303	6	5,4172	5,3286	5,2421	5,1579	5,0757
14	0,6611	0,6178	0,5775	0,5400	0,5051	7	6,2303	6,1145	6,0021	5,8927	5,7864
15	0,6419	0,5969	0,5553	0,5167	0,4810	8	7,0197	6,8740	6,7327	6,5959	6,4632
16	0,6232	0,5767	0,5339	0,4945	0,4581	9	7,7861	7,6077	7,4353	7,2688	7,1078
17	0,6050	0,5572	0,5134	0,4732	0,4363	10	8,5302	8,3166	8,1109	7,9127	7,7217
18	0,5874	0,5384	0,4936	0,4528	0,4155	11	9,2526	9,0016	8,7605	8,5289	8,3064
19	0,5703	0,5202	0,4746	0,4333	0,3957	12	9,9540	9,6633	9,3851	9,1186	8,8633
20	0,5537	0,5026	0,4564	0,4146	0,3769	13	10,6350	10,3027	9,9856	9,6829	9,3936
21	0,5375	0,4856	0,4388	0,3968	0,3589	14	11,2961	10,9205	10,5631	10,2228	9,8986
22	0,5219	0,4692	0,4220	0,3797	0,3418	15	11,9379	11,5174	11,1184	10,7395	10,3797
23	0,5067	0,4533	0,4057	0,3634	0,3256	16	12,5611	12,0941	11,6523	11,2340	10,8378
24	0,4919	0,4380	0,3901	0,3477	0,3101	17	13,1661	12,6513	12,1657	11,7072	11,2741
25	0,4776	0,4231	0,3751	0,3327	0,2953	18	13,7535	13,1897	12,6593	12,1600	11,6896
26	0,4637	0,4088	0,3607	0,3184	0,2812	19	14,3238	13,7098	13,1339	12,5933	12,0853
27	0,4502	0,3950	0,3468	0,3047	0,2678	20	14,8775	14,2124	13,5903	13,0079	12,4622
28	0,4371	0,3817	0,3335	0,2916	0,2551	21	15,4150	14,6980	14,0292	13,4047	12,8212
29	0,4243	0,3687	0,3207	0,2790	0,2429	22	15,9369	15,1671	14,4511	13,7844	13,1630
30	0,4120	0,3563	0,3083	0,2670	0,2314	23	16,4436	15,6204	14,8568	14,1478	13,4886
31	0,4000	0,3442	0,2965	0,2555	0,2204	24	16,9355	16,0584	15,2470	14,4955	13,7986
32	0,3883	0,3326	0,2851	0,2445	0,2099	25	17,4131	16,4815	15,6221	14,8282	14,0939
33	0,3770	0,3213	0,2741	0,2340	0,1999	26	17,8768	16,8904	15,9828	15,1466	14,3752
34	0,3660	0,3105	0,2636	0,2239	0,1904	27	18,3270	17,2854	16,3296	15,4513	14,6430
35	0,3554	0,3000	0,2534	0,2143	0,1813	28	18,7641	17,6670	16,6631	15,7429	14,8981
36	0,3450	0,2898	0,2437	0,2050	0,1727	29	19,1885	18,0358	16,9837	16,0219	15,1411
37	0,3350	0,2800	0,2343	0,1962	0,1644	30	19,6004	18,3920	17,2920	16,2889	15,3725
38	0,3252	0,2706	0,2253	0,1878	0,1566	31	20,0004	18,7363	17,5885	16,5444	15,5928
39	0,3158	0,2614	0,2166	0,1797	0,1491	32	20,3888	19,0689	17,8736	16,7889	15,8027
40	0,3066	0,2526	0,2083	0,1719	0,1420	33	20,7658	19,3902	18,1476	17,0229	16,0025
41	0,2976	0,2440	0,2003	0,1645	0,1353	34	21,1318	19,7007	18,4112	17,2468	16,1929
42	0,2890	0,2358	0,1926	0,1574	0,1288	35	21,4872	20,0007	18,6646	17,4610	16,3742
43	0,2805	0,2278	0,1852	0,1507	0,1227	36	21,8323	20,2905	18,9083	17,6660	16,5469
44	0,2724	0,2201	0,1780	0,1442	0,1169	37	22,1672	20,5705	19,1426	17,8622	16,7113
45	0,2644	0,2127	0,1712	0,1380	0,1113	38	22,4925	20,8411	19,3679	18,0500	16,8679
46	0,2567	0,2055	0,1646	0,1320	0,1060	39	22,8082	21,1025	19,5845	18,2297	17,0170
47	0,2493	0,1985	0,1583	0,1263	0,1009	40	23,1148	21,3551	19,7928	18,4016	17,1591
48	0,2420	0,1918	0,1522	0,1209	0,0961	41	23,4124	21,5991	19,9931	18,5661	17,2944
49	0,2350	0,1853	0,1463	0,1157	0,0916	42	23,7014	21,8349	20,1856	18,7235	17,4232
50	0,2281	0,1791	0,1407	0,1107	0,0872	43	23,9819	22,0627	20,3708	18,8742	17,5459
51	0,2215	0,1730	0,1353	0,1059	0,0831	44	24,2543	22,2828	20,5488	19,0184	17,6628
52	0,2150	0,1671	0,1301	0,1014	0,0791	45	24,5187	22,4955	20,7200	19,1563	17,7741
53	0,2088	0,1615	0,1251	0,0970	0,0753	46	24,7754	22,7009	20,8847	19,2884	17,8801
54	0,2027	0,1560	0,1203	0,0928	0,0717	47	25,0247	22,8994	21,0429	19,4147	17,9810
55	0,1968	0,1508	0,1157	0,0888	0,0683	48	25,2667	23,0912	21,1951	19,5356	18,0772
						49	25,5017	23,2766	21,3415	19,6513	18,1687
						50	25,7298	23,4556	21,4822	19,7620	18,2559
						51	25,9512	23,6286	21,6175	19,8680	18,3390
						52	26,1652	23,7958	21,7476	19,9693	18,4181
						53	26,3750	23,9573	21,8727	20,0663	18,4934
						54	26,5777	24,1133	21,9930	20,1592	18,5651
						55	26,7744	24,2641	22,1086	20,2480	18,6335

TABEL III.

Contante waarde van een rente gedurende n jaren met rentevoet p

N.	$p=3$	$p=3\frac{1}{2}$	$p=4$	$p=4\frac{1}{2}$	$p=5$
1	0,9709	0,9662	0,9615	0,9569	0,9524
2	1,9135	1,8997	1,8861	1,8727	1,8594

VLAAMSE JURISTEN,
Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 25 September 1950.

Voorzitter : M. de Cocquéau des Mottes.
Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.
Eerste Advocaat : M. Hayoit de Termicourt.

Verbreking in zake epuratie. — Het door de Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep ingediende cassatie-verzoekschrift moet op straf van nietigheid door hem ondertekend worden, zowel op het afschrift als op het origineel.

Zowel het afschrift als het origineel van het verzoekschrift in cassatie, door de Procureur-Generaal bij een Hof van Beroep ingediend tegen een arrest in zake epuratie, moet door hem worden ondertekend.

Immers art. 6 der wet van 14 Juni 1948 verklaart de voor voorziening in verbreking in burgerlijke zaken bepaalde regelen van toepassing op de voorziening in cassatie in zake epuratie, met enkele niet ter zake doende uitzonderingen.

Art. 9 van de wet van 25 Februari 1925 betreffende de cassatie-procedure in burgerlijke zaken schrijft voor, dat het verzoekschrift, zowel op het afschrift als op het origineel, moet getekend worden door een advocaat bij het Hof van Verbreking, zulks op straf van nietigheid.

Krachtens art. 17, 1° deel, titel IV, van het Reglement van 28 Juni 1738, dat ingevolge art. 60 van het Besluit van de Souvereine Vorst na 15 Maart 1815 nog steeds geldt, is het O. M. weliswaar niet verplicht beroep te doen op de tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Verbreking; het moet echter de voorgeschreven procesvormen naleven.

Procureur-Generaal te Gent t/ Deverrewaere Blanka.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 Maart 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over de eerste grond van niet-ontvankelijkheid hieruit afgeleid dat de kopijen van het verzoekschrift in verbreking en van de memorie niet ondertekend zijn door de Procureur-Generaal :

Overwegende dat krachtens artikel 6 der wet van 14 Juni 1948 betreffende de epuratie in zake burgertrouw de op beroep gewezen arresten over het verhaal van de belanghebbende tegen zijn inschrijving op de lijst voorzien bij artikel 4, vatbaar zijn voor verbreking volgens de voor voorziening in burgerlijke zaken vastgestelde regelen met uitzondering onder meer van de bij de artikelen 1 en 16 van de wet van 25 Februari 1925 bepaalde termijn;

Overwegende dat artikel 9 van voormelde wet van 25 Februari 1925 voorschrijft dat het voorafgaand betekend verzoekschrift in verbreking ondertekend zal worden zowel op de kopij als op het origineel door een advocaat bij het Hof van Verbreking, dit op straf van nietigheid;

Dat wel is waar, krachtens artikel 17, 1° deel, titel IV, van het Reglement van 28 Juni 1738, nog steeds van toepassing ingevolge artikel 60 van het Besluit van de Souvereine Vorst van 15 Maart 1815, het openbaar ministerie niet verplicht is beroep te doen op de tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Verbreking, doch dat het Openbaar Ministerie

nochtans de voorgeschreven rechtsplegingvormen moet naleven;

Overwegende dat ter zake de Procureur-Generaal een voorziening ingesteld heeft tegen het arrest, waarbij gegrond werd verklaard het verhaal van verweerster tegen haar inschrijving op de lijst voorzien bij artikel 4 der wet van 14 Juni 1948, betreffende de epuratie in zake burgertrouw, doch dat het aan verweerster betekende afschrift van het verzoekschrift niet ondertekend was door de aanlegger;

Dat het verzoekschrift derhalve als nietig moet beschouwd worden;

Waaruit volgt dat de voorziening nietig is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 Februari 1951.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.
Raadsheer-Verslaggever : M. Daubresse.
Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Trottoirbelasting. — In casu geen retributie.

De litigieuze trottoirbelasting houdt geen enkel verband met aan de belastingplichtige persoonlijk en bijzonder bewezen dienst; zij heeft ten doel de aan de openbare weg grenzende eigenaars te doen bijdragen in de uitgaven welke de gemeentelijke gemeenschap krachtens een algemene verplichting van politie der wegen ten behoeve van al haar leden gedaan heeft.

Het bestreden arrest heeft derhalve terecht uitgemaakt, dat de Staat van die gemeentebelasting vrij is.

Stad Luik t/ Belgische Staat (min. van Verkeerswegen)

Gelet op het bestreden arrest, hetwelk de 13 Juli 1948 werd gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het enig middel : schending van de artikelen 76-5° van de Gemeentewet van 30 Maart 1836, gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 30 Juni 1865, waarbij wijzigingen worden toegebracht aan de wet op de inrichting der gemeente, en bij artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 14 Augustus 1933 tot wijziging van de artikelen 76, 126 en 127 bis van de Gemeentewet, van de wet van 1 Maart 1922 omtrent de vereniging van gemeenten, alsmede van artikel 51 van het Landelijk Wetboek, schending van de artikelen 1, 2, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 15, 17 en 18 van het taxereglement van de stad Luik van 21 December 1936, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 18 Maart 1937, schending van het decreet van 23 November 1790 betreffende de grondbelasting, van artikel 105 van de wet van 3 frimaire jaar VII betreffende de omslag, de zetting en de inning van de grondbelasting, alsmede van artikel 4, 2° lid van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, samengeschied bij besluit van de Regent van 15 Januari 1948, schending van artikel 50 van het decreet van 14 December 1788 betreffende de oprichting der municipaliteiten, alsook van artikel

3-1° van Titel XI van het decreet van 16-24 Augustus 1790 op de rechterlijke inrichting,

doordat het bestreden arrest, ten onrechte weigerend te erkennen dat de bij voornoemd gemeentereglement van 21 December 1936 ingevoerde stoeptaxe de aard heeft van een vergeldende taxe of van een terugbetaling; dienvolgens heeft beslist dat de Staat als zodanig niet tot schuldenaar van dezelve mocht worden verklaard;

zulks terwijl, aangezien gezegde taxe luidens voormeld reglement zelfs wordt berekend naar verhouding van de door de gemeente gedane uitgaven, zij klaarblijkelijk tot terugbetaling van deze kosten wordt geïnd en derhalve al de kenmerken van een werkelijke vergeldingstaxe vertoont, waarvan betaling kan worden geëist van iedere eigenaar, die in het bijzonder voordeel zal halen uit de door de gemeente verrichte werken, zonder dat er reden zij om acht te slaan op het feit dat het door deze werken bevoordeeld onroerend goed voor een openbaar doel zou worden gebruikt;

Overwegende dat aanlegster van verweerder, als aan de openbare weg grenzende eigenaar, de betaling heeft gevorderd van de taxe welke « stoeptaxe » wordt genoemd en welk werd ingesteld bij gemeentereglement van 21 December 1936, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 18 Maart 1937;

Overwegende dat voormeld reglement in artikel 10 bepaalt dat het bedrag van de stoeptaxe « gelijk is aan de werkelijke kostprijs van de verrichte werken en leveringen », en in de artikelen 11 en 12, dat dit bedrag voor iedere aangrenzende eigenaar wordt bepaald door de oppervlakte van de stoep langs zijn eigendom;

Overwegende dat het volgens aanlegster derhalve klaarblijkelijk zou zijn dat het om een vergeldingstaxe gaat, vermits het bedrag er van wordt bepaald naar verhouding van de door de gemeente gedane uitgave en van de aan de belastingplichtige bewezen dienst;

Overwegende dat in casu bedoelde taxe niet wordt gevorderd wegens de aanlegging van een stoep, welke op het verzoek van verweerder geschiedde en tot diens eigendom was beperkt (artikel 1 in fine en artikel 3 van bovengemeld reglement), maar wegens de aanlegging van een stoep, welke eigenmachtig door aanlegsters op eigen kosten en over de gehele lengte van de door haar aangewezen openbare weg werd aangebracht (artikelen 2 en 4 van hetzelfde reglement);

Overwegende dat, zoals door het bestreden arrest wordt aangenomen, « de gemeenteverheid door het aanleggen van stoepen te bevelen niet handelt in het belang van bepaalde personen, doch in het belang van de gemeenschap »;

Overwegende dat de litigieuze taxe in werkelijkheid geen enkel verband houdt met het begrip van een persoonlijke en bijzondere aan de belastingplichtige bewezen dienst; dat zij tot doel heeft de aan de openbare weg grenzende eigenaars het húnne te doen bijdragen in de uitgaven, welke de gemeentelijke collectiviteit uit kracht van een algemene verplichting van politie der wegen ten behoeve van al haar leden heeft gedaan;

Dat inderdaad artikel 50 van het decreet van 14 December 1789 en artikel 3-1° van titel XI van het decreet van 16-24 Augustus 1790 ten laste van de gemeente leggen al wat de veiligheid en de geriefelijkheid aangaat van het verkeer in de straten, plaatsen en openbare wegen (met inbegrip van de stoepen);

Overwegende, bijgevolg, dat door te beslissen dat het in casu niet om een vergeldingstaxe gaat, maar om een gemeente-aanslag waarvan verweerder vrij is, het bestreden arrest, verre van de in het middel aan-

gehaalde wetsbepalingen te schenden, van dezelve een juiste toepassing heeft gedaan;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerder.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 27 November 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast (verslaggever) en Buch.

Advocaten : Mrs Le Paige, Van Rijn en Schöller.

1. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Termijn.
2. Nietigverklaring. — Middelen. — Motieven. — Motieven van de acte. — Tuchtstraf. — Andersluidende bedoeling van de overheid. — Feltelijke dwaling.
3. Nietigverklaring. — Zonder voorwerp tegen acten in verband met procedure of tenuitvoerlegging van vernietigde beslissing.

1. *Tegen het proces-verbaal van verhoor van een provincie-ambtenaar door de Bestendige Deputatie, is na verloop van de termijn van 60 dagen sedert de kennisgeving ervan, een verzoek tot nietigverklaring niet meer ontvankelijk, zonder na te gaan of het bestreden proces-verbaal voor vernietiging vatbaar is.*
2. *Een tuchtstraf gemotiveerd door de overweging dat verzoeker « grotelijks is te kort gekomen aan zijn ambtsplichten door zijn chefs te beschuldigen van feiten, die niet bewezen zijn en deze houding dient gestraft » wordt vernietigd, wanneer blijkt dat de aldus aangegeven motieven niet degene zijn welke het bestuur hebben aangezet de bestreden beslissing te treffen en wanneer eveneens blijkt dat de feiten waarop de verzoeker zijn beschuldigingen steunde niet vals bevonden werden.*
3. *Door de vernietiging van een besluit der Bestendige Deputatie houdende oplegging van een disciplinaire schorsing worden zonder voorwerp de beroepen tot nietigverklaring ingesteld tegen andere besluiten der Bestendige Deputatie, die allen verband houden hetzij met de procedure, hetzij met de tenuitvoerlegging van de vernietigde beslissing.*

M. t/ Bestendige Deputatie Antwerpen, Gouverneur provincie Antwerpen en Griffier provincie Antwerpen.

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 19 September 1949;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring :

1° van het proces-verbaal dd. 24 Juni 1949 van het verhoor van verzoeker door de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen, op 2 Juli 1949 te zijner kennis gebracht;

2° van de beslissing dd. 24 Juni 1949 van de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen, waarbij aan verzoeker een schorsing van 15 dagen met beroving van wedde werd opgelegd, beslissing welke op 3 Augustus 1949 aan verzoeker werd betekend;

3° van de beslissing van de bestendige deputatie van

de Provinciale Raad van Antwerpen dd. 28 Juli 1949, op 3 Augustus 1949 aan verzoeker betekend en waarbij: a) bevolen wordt dat de naam van de heer S... in het proces-verbaal van onderhoor van 24 Juni 1949 dient geschrapt; b) beslist wordt dat geen verdere wijzigingen aan dit proces-verbaal dienen gebracht, c) beslist wordt dat de deputatie het besluit van 24 Juni 1949 houdende bestraffing van verzoeker handhaaft;

4° van de beslissing van de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen dd. 12 Augustus 1949, waarbij beslist wordt geen verder gevolg te geven aan het schrijven van verzoeker van 5 Augustus 1949 houdende: a) verzet tegen de opgelegde straf zomede tegen de aangekondigde uitvoering dier straf, b) vraag tot inzage van bescheiden;

5° van «het besluit dd. 17 Augustus 1949», voor de gouverneur door de griffier der provincie Antwerpen ondertekend, besluit dat «impliciet met de machts-overschrijving van de deputatie instemt»;

Overwegende dat, aangaande het eerste voorwerp van het verzoek, het bestreden proces-verbaal dd. 24 Juni 1949, op 2 Juli 1949 ter kennis werd gebracht van verzoeker; dat zonder na te gaan of het bestreden proces-verbaal voor vernietiging vatbaar is, dient vastgesteld dat, bij toepassing van artikel 4 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, het verzoek tot nietigverklaring dd. 19 September 1949, in zover het gericht is tegen dit stuk, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat, aangaande de sub 2° bestreden beslissing, verzoeker onder meer aanvoert dat het aangeven aan de bevoegde overheden van onregelmatigheden, die de openbare belangen krenken, een verdienstelijke daad is en dat zelfs, zo de aangegeven feiten geheel of ten dele onwaar zouden blijken te zijn, er nog geen stof tot bestraffing aanwezig is mits de aangifte geschiedt zonder kwaad inzicht, zonder vermetelheid en zonder lichtzinnigheid; dat volgens verzoeker de deputatie hem noch kwaad inzicht, noch vermetelheid, noch lichtzinnigheid verwijt; dat verzoeker ook laat gelden dat «nagenoeg al de door hem aangegeven feiten door zijn oversten uitdrukkelijk of impliciet, afzonderlijk of collectief werden erkend»;

Overwegende dat de opgelegde tuchtstraf gemotiveerd is door de overweging dat verzoeker «grote lijks is te kort gekomen aan zijn ambtsplichten door zijn chefs te beschuldigen van feiten, die niet bewezen zijn en deze houding dient bestraft»;

Overwegende dat uit de uittreksels van de documenten, die door de tegenpartij in haar memorie van antwoord worden aangehaald, blijkt dat de feiten, waarop verzoeker zijn beschuldigingen steunde, niet vals bevonden werden; dat onder meer de door de memorie van antwoord geciteerde brieven dd. 12 en 22 April 1949 van de hoofdingenieur laten blijken dat «op de letter», en «in de strikste zin», «princiepelijk en theoretisch beschouwd» de kritiek van verzoeker op zijn oversten niet van alle grond was ontbloot; dat de tegenpartij laat gelden dat een stelselmatige en tot het uiterste gedreven kritiek de goede werking van de diensten hindert en een disciplinaire fout uitmaakt; dat de tegenpartij inderdaad de haar bij de wet toegekende bevoegdheid niet zou overschrijden indien uit de bestreden beslissing bleek dat zij een soortgelijke kritiek disciplinair had willen beteugelen; dat terzake echter de tuchtstraf opgelegd werd om reden dat verzoeker zijn chefs had beschuldigd van feiten die niet bewezen zijn; dat de opgelegde tuchtstraf aldus gegrond is op motieven, die niet de mo-

tieven zijn welke de tegenpartij hebben aangezet de bestreden beslissing te treffen; dat de tegenpartij haar bevoegdheid heeft overschreden; dat sub 2° bestreden beslissing derhalve dient vernietigd;

Overwegende, aangaande de aanvragen sub 3°, 4° en 5°, dat de vernietiging van de beslissing dd. 24 Juni 1949 van de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen voor gevolg heeft dat het onderzoek van deze vragen overbodig is daar zij alle verband houden hetzij met de procedure, hetzij met de tenuitvoerlegging van de vernietigde beslissing, en dat deze vragen aldus geen voorwerp meer hebben,

Besluit :

Artikel 1. De beslissing dd. 24 Juni 1949 van de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen, waarbij aan verzoeker een schorsing van 15 dagen met beroving van wedde werd opgelegd, is vernietigd.

Artikel 2. Het verzoek strekkende tot de vernietiging van het proces-verbaal dd. 24 Juni 1949 is verworpen.

Artikel 3. Het verzoek is voor het overige verworpen.

Artikel 4. De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de provincie Antwerpen.

.....

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 1 December 1950.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : MM. Holoye (verslaggever) en Stenuit.

Advocaat : Mr. Nihon.

1. Nietigverklaring. — Middelen. — Dwaling omtrent de beweegredenen.
2. Legaat. — Aan een kerkfabriek «voor de armen».

— Komt toe aan C.O.O.

Een legaat gemaakt aan een kerkfabriek «voor de armen», zonder beperking noch voorbehoud komt (ingevolge de bepalingen van het decreet van 30 December 1809 en van artikel 66 der wet van 10 Maart 1925) toe aan de Commissie van Openbare Onderstand, die uitsluitend bevoegdheid heeft om giften ten behoeve van de armen te ontvangen.

Het K. B., dat, ondanks de klare en duidelijke beschikking van het legaat en op grond van andere uiterste wilsbeschikkingen die in hetzelfde testament aan andere kerkfabrieken gemaakt werden ten behoeve van de private werken van die kerkfabrieken, beslist dat het litigieuze legaat aan de betrokken kerkfabriek was gemaakt ten behoeve van private werken, en dat dus de C. O. O. niet bekwam was het legaat te ontvangen, begaat een dwaling omtrent de beweegredenen en is met machtsoverschrijding genomen.

C.O.O. Luik t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift van 10 December 1949, waarbij de Commissie van Openbare Onderstand te Luik een beroep instelt tot nietigverklaring van een besluit van de Regent van 25 October 1949, in zover dat besluit haar niet machtigt te ontvangen een legaat van 2.000 frank voor de armen door mevr. Louise

Dupont, weduwe Spaak H. L., aan de kerkfabriek van Sainte Marie te Luik gemaakt;

Overwegende dat Louise Dupont, weduwe Spaak, overleden te Luik de 5e Maart 1948, bij eigenhandig testament van 15 Februari 1934 haar algemene legatarissen gelastte verschillende legaten uit te keren, onder welke het volgende voorkwam: «aan de kerkfabriek van de parochie Sainte Marie, twee duizend frank voor de armen»; dat de verzoekster verzocht heeft gemachtigd te worden om dit legaat te aanvaarden; dat zij zich beroept op het decreet van 30 December 1809, krachtens hetwelk de kerkfabrieken geen schenkingen en legaten mogen ontvangen onder de verplichting het kapitaal of de opbrengst er van aan te wenden voor een doel dat geen verband houdt met de eredienst; dat zij zich bovendien beroept op artikel 66 van de wet van 10 Maart 1925, volgens hetwelk het zaak is van de Commissies van Openbare Onderstand uitspraak te doen over de steunverlening; dat de gemeenteraad van Luik op 31 Januari 1949 en de Bestendige Deputatie op 9 Mei 1949 als hun advies hebben te kennen gegeven dat de gevraagde machtiging diende te worden verleend; dat een besluit van de Regent van 25 October 1949, uitspraak doende over de aanvragen om machtiging in verband met de verschillende legaten in het testament van de overledene vermeld, weigert de verzoekster te machtigen tot het aanvaarden van het legaat van 2.000 frank, aan de kerkfabriek van Sainte Marie gemaakt voor de armen; dat de verzoekster de nietigverklaring van dat besluit vraagt;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 25 October 1949 de machtiging weigert omdat het legaat niet zou gemaakt zijn ten behoeve van de armen in het algemeen die op het grondgebied van de parochie Sainte Marie wonen, maar ten behoeve van de armen die door private verenigingen worden bijgestaan; dat derhalve de Commissie van Openbare Onderstand van Luik niet bekwaam zou zijn om genoemd legaat te ontvangen; dat deze zienswijze gegrond is op het feit dat het testament twee andere aan kerkfabrieken gemaakte legaten bevat, bij welke twee legaten duidelijk is gezegd dat zij ten behoeve van private werken aan die kerkfabrieken worden gegeven;

Overwegende dat het legaat aan de kerkfabriek van Sainte Marie gemaakt is «voor de armen», zonder beperking noch voorbehoud; dat voor het uitleggen van die klare en duidelijke beschikking geen beroep moet worden gedaan op andere uiterste wilsbeschikkingen die ten behoeve van instellingen van dezelfde aard zijn getroffen; dat de Commissies van Openbare Onderstand uitsluitende bevoegdheid hebben om giften ten behoeve van de armen te ontvangen; dat derhalve, toen het besliste dat het legaat aan de kerkfabriek van Sainte Marie ten behoeve van private werken was gemaakt en dat de Commissie van Openbare Onderstand te Luik dus niet bekwaam was om het te ontvangen, het besluit van de Regent van 25 October 1949 een dwaling omtrent de beweegredenen heeft begaan en met machtsoverschrijding is genomen;

Besluit:

Artikel 1. Het besluit van de Regent van 25 October 1949 wordt vernietigd in zover het de Commissie van Openbare Onderstand van Luik niet machtigt te ontvangen het legaat van 2.000 frank voor de armen, door mevr. Dupont, weduwe Spaak, aan de kerkfabriek Sainte Marie gemaakt.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op de som van 300 frank, zijn ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 15 December 1950.

Voorzitter: M. Scheyvaerts.
Raadsheren: M.M. Gilmet en Schilling.
Advocaat-Generaal: M. Stryckmans.

Spoorwegvervoer. — Vervoer met een hogere waarde dan Fr. 2.000 per Kg. — Afschaffing van tarief IV door de bezettende overheid is in overeenstemming met art. 53 van de Conventie van den Haag. — Beperking van de aansprakelijkheid der Spoorwegen niet in strijd met openbare orde of goede zaken.

De verordening van de militaire bevelhebber in België dd. 17 Augustus 1940, waarbij tarief IV betreffende voorwerpen met een hogere waarde dan 2.000 frank per kgr. werd afgeschaft, viel onder de bij artikel 53 van de Conventie van Den Haag aan de bezettende overheid toegekende bevoegdheid.

Die verordening werd op voldoende wijze ter kennis van het publiek gebracht door inlassing in het «Verordnungsblatt».

Een expeditie van beroep moest in April 1942 zeker bekend zijn met de afschaffing van tarief IV.

Na de afschaffing van tarief IV waren de overblijvende tarieven, die de aansprakelijkheid der Spoorwegen tot 2000 frank per kgr. beperkten op het vervoer van toepassing. De beperking van de aansprakelijkheid der Spoorwegen en het verbod van vervoer volgens tarief IV maken een geheel uit, dat ten doel heeft de afzenders te doen afzien van het toevertrouwen van goederen van grote waarde aan de Spoorwegmaatschappij, aangezien de ervaring geleerd heeft, dat in oorlogstijd, in verband met de heersende duurte en schaarste van alle goederen, het bijna onmogelijk is tijdens het vervoer per spoor ontvreemding te beletten of verliezen door ontredde of storting van de dienst ingevolge oorlogsfeiten te voorkomen.

De beperking van de aansprakelijkheid der Spoorwegen is derhalve niet in strijd met de openbare orde of de goede zeden.

P.V.B.A. B. t/ N.M.B.S.

Gezien de stukken des geding, o.m. de uitgifte van het vonnis op 25 September 1945 op tegenspraak tussen partijen gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, alsmede de akte van hoger beroep, op 24 November 1945 betekend, beide stukken in regelmatige vorm overgelegd;

Overwegende dat op 17 April 1942 H., tweede beroeper, oorspronkelijke tweede eiser, aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, beroepene, oorspronkelijke verweerster, ter verzending van Dolhain naar Antwerpen, onder meer een pakje met aanduiding «bijouterie» (aard der koopwaar), en zonder vaststelling van waarde toevertrouwde, zijnde de geadresseerde de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, eerste beroepster, oorspronkelijk eerste eiseres;

Dat ter plaatse van bestemming vastgesteld werd dat dit pakje ontbrak, zonder dat de oorzaak der verdwijning kon uitgemaakt worden;

Dat de op 13 October 1942 ingeleide vordering strekt tot betaling ener schadevergoeding van 153.088 frank;

Overwegende dat de eerste rechter aan aanleggers, thans beroepers, hun eis ontzegd heeft, van oordeel zijnde dat de Spoorwegmaatschappij, vóór het uitbreken van de oorlog ingevolge de wet en de officiële

tarieven op voorwerpen van méér dan 2.000 frank waarde per kgr., gerechtigd was een bijzonder tarief (tarief IV) toe te passen, met verplichting voor de verweerders de werkelijke waarde aan te geven; dat alsdan in geval van verlies de Spoorwegmaatschappij de werkelijke waarde moest vergoeden;

Dat tarief IV echter door de Militaire Bevelhebber in België op 17 Augustus 1940 afgeschaft werd en de aangifte van het belang bij de aflevering niet toegelaten werd; dat deze door de bezettende overheid tot stand gebrachte wijziging tot logisch gevolg moest hebben, dat de aansprakelijkheid van de Spoorwegmaatschappij ofwel binnen de perken van de maximumwaarde van 2.000 frank per kgr. bleef, ofwel dat de verzenders zich moesten onthouden van de verzending per spoor van goederen met een hogere waarde;

Overwegende dat beroepers tegen dit vonnis opkomen, stellende dat de Duitse verordening van 17 Augustus 1940 buiten de perken viel van de aan een bezettende overheid door de Conventie van Den Haag toegekende rechten en mitsdien door de Spoorwegmaatschappij niet had moeten toegepast worden;

Overwegende hieromtrent dat, daargelaten of het aan de Spoorwegmaatschappij mogelijk ware geweest een verordening van de bezettende overheid uit te schakelen, beroepers zich vergissen, waar ze menen dat de bezettende overheid niet gerechtigd was een dergelijke verordening uit te vaardigen; dat een bezettende overheid immers krachtens artikel 53 van de Conventie van Den Haag het spoorwegnet in beslag vermag te nemen en contrôle er op uit te oefenen, weze het spoorwegnet eigendom van de Staat of niet, mits tevens vaststaat dat de noodwendigheden van het algemeen oorlogsbeleid deze contrôle of inbeslag-neming wenselijk maken; dat overigens de moderne oorlogsvoering onvermijdelijk overal tot dergelijke maatregelen leidt en deze inbeslag-neming of contrôle uiteraard met zich het recht medesleept om ingrijpende wijzigingen in de vervoersvoorwaarden tot stand te brengen;

Overwegende voorts, dat beroepers aanvoeren dat in ieder geval, al ware de geldigheid van het ingrijpen der bezettende overheid en mitsdien van de afschaffing van tarief IV aangenomen, de Spoorwegmaatschappij niettemin verplicht was op een behoorlijke en afdoende wijze deze wijzigingen ter kennis van het publiek te brengen, terwijl de berichten I C van Augustus 1940 en 8 C van 29 October 1940, uitgaande van de algemene Directie, Commerciële Exploitatie der Spoorwegmaatschappij, volgens hen als dusdanig niet in aanmerking kunnen komen;

Overwegende dat de eerste rechter terecht te dien aanzien aanstipt dat, waar vaststaat dat de vooroorlogse voorwaarden van kracht bleven behoudens wijzigingen door de bezettende overheid, zulks tot logisch gevolg moest hebben dat, tarief IV afgeschaft zijnde, het vervoer slechts mogelijk was onder toepassing der overblijvende tarieven, die de beperking van de aansprakelijkheid tot een maximum van 2.000 frank per kgr. voorzagen;

Overwegende dat beroepers aanvoeren dat niet aan te nemen is dat de verzender en de geadresseerde buiten hun weten aan onbekende en buitengewone clausules onderworpen zouden zijn;

Overwegende hieromtrent dat de afschaffing van tarief IV ter kennis van het publiek werd gebracht door inlassing in het Verordnungsblatt van 17 Augustus 1940 van een bericht van 14 Augustus 1940;

Dat overigens, daargelaten of beroepers het Verordnungsblatt ja dan neen gelezen hadden, deze redenering van beroepers louter theoretisch is en met de

werkelijkheid, zoals zij zich ten deze voordoet, geen rekening houdt; dat immers vaststaat dat de verzenders op hoogst onvoorzichtige wijze in oorlogstijd, periode gedurende dewelke diefstallen overal voorkwamen en door de Spoorwegmaatschappij niet te beletten waren, ter verzending aangeboden hebben een pakje inhoudende volgens aangifte: «bijoutherie» ter waarde volgens beroepers van 153.088 frank, zonder navraag te doen betreffende de eventuele aansprakelijkheid van de Spoorwegmaatschappij en zonder zich te vergewissen welke de gevolgen van de afschaffing van tarief IV waren;

Overwegende dat een dergelijke handelwijze van een gewone verzender reeds voorzeker abnormaal zou zijn, doch dat ten deze nadruk dient gelegd te worden op het feit, dat de verzending door toedoen van een beroepsverzender geschiedde, nl. tweede verkoper, tolagent te Herbesthal;

Dat het Hof dan ook niet kan aannemen dat de verzender, tweede beroeper, niet op de hoogte van de beperkte aansprakelijkheid van de Spoorwegmaatschappij was, des te meer daar de verzending in April 1942 geschiedde, aldus op een ogenblik waarop zowel de afschaffing van tarief IV als de gevolgen ervan in feite tot het publiek en alleszins tot de beroepsverzenders doorgedrongen waren;

Overwegende dat beroepers nog aanvoeren dat, al ware de rechtsgeldigheid der beperking van de aansprakelijkheid aangenomen, deze ontlastingsclausule zonder uitwerking zou moeten blijven indien de Spoorwegmaatschappij de oorzaak van dit niet-bestemmen der vervoerde goederen niet kon aanduiden, aangezien het anders aan de vervoerder vrij zou staan, waar hij voorwerpen van grote waarde vervoerde, zich de voorwerpen toe te eigenen, mits betaling van 2.000 frank, hetgeen lijnrecht tegen alle rechtsbegrippen en morele opvattingen zou indruisen;

Overwegende hieromtrent dat ten deze de beperking der aansprakelijkheid en het verbod van vervoer volgens tarief IV een geheel uitmaken, dat tot doel heeft de verzenders te doen afzien van het toevertrouwen van goederen van grote waarde aan de Spoorwegmaatschappij, aangezien de ervaring geleerd heeft dat in oorlogstijd, gelet op de heersende duurte en schaarsheid van bijna alle voorwerpen, het bijna onmogelijk wordt diefstallen of ontvreemdingen tijdens het vervoer per spoor te beletten, of verliezen door ontredingen of storingen van de dienst naar aanleiding van oorlogsfeiten te vermijden;

Dat dienvolgens de beperking van aansprakelijkheid, die trouwens een rechtstreeks gevolg van de afschaffing door de bezettende overheid van tarief IV is, voorzeker niet tegen het openbaar belang indruist;

Overwegende dat beroepers een argument menen te putten uit het miniem verschil tussen de door hen betaalde vervoerprijs en de op basis van tarief IV berekende prijs, doch dat deze stelling in rechte niet opgaat; dat overigens, in geval tarief IV niet afgeschaft waren geweest, de vermenigvuldiging der door de Spoorwegmaatschappij gelopen risico's, toch onvermijdelijk tot verhoging van de vervoerprijs zou geleid hebben;

Overwegende voort dat beroepers te vergeefs nog aanvoeren dat de Spoorwegmaatschappij, na 1.000 frank per kgr. aangeboden te hebben, vervolgens 2.000 frank aanbood; dat immers door 2.000 frank aan te bieden de Spoorwegmaatschappij de vergoeding in overeenstemming met de voor de oorlog geldende voorwaarden bracht;

Overwegende dat het vonnis derhalve in stand moet

blijven; dat het Hof overigens de beweegredenen van de eerste rechter deelt en tot de zijne maakt.

Om deze redenen en die des eersten rechters :

Na er over beraadslaagd te hebben :

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, waarvan de bepalingen werden nagelêefd;

Rechtdoende op tegenspraak,

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis;

Veroordeelt beroepers in de kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 31 Januari 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Belpaire en Louveaux.

O. M. : M. Mathijs, Subst. Procureur-generaal.

Advocaten : Mrs Delhaise en Hubené.

1. O.M.A. — Bevoegdheid van de vereffenaar van de O.M.A. om namens deze in rechte op te treden.

2. Onrechtmatige daad. — Schade veroorzaakt door fouten van verschillende personen; ieder tot algeheel herstel verplicht. — Ongebondenheid aan een door de tegenpartij niet aanvaard voorstel van dading. — Vergoeding wegens winstderving na het overlijden van het slachtoffer komt aan zijn weduwe en kinderen persoonlijk toe. — Vergoeding wegens door het overleden slachtoffer geleden pijn en smart valt in zijn nalatenschap. — Vereiste voor verhoging van vergoedingen op grond van muntaanpassing.

1. Krachtens artikel 2 van het Besluit van de Regent dd. 21 Juni 1949, waarbij de O. M. A. in staat van vereffening wordt verklaard, in verband met het ministerieel besluit van 25 Juni 1949, is de vereffenaar van de O. M. A. bevoegd, om hetzij als eiser, hetzij als verweerder voor die organisatie in rechten op te treden.

2. Wanneer de ontstane schade is veroorzaakt door onderscheiden fouten van verschillende personen, is ieder van hen tot algeheel herstel verplicht, onverminderd het eventueel onderling verhaal.

De schuldeiser is niet gebonden aan een door hem bij ontwerp van dading voorgesteld bedrag, indien dat ontwerp door de tegenpartij niet is aangenomen.

Wanneer het slachtoffer van een ongeval ten gevolge daarvan overleden is, valt de vergoeding wegens winstderving noch in zijn nalatenschap, noch in de huwelijksgemeenschap, doch komt toe aan zijn weduwe en kinderen persoonlijk. De vergoeding van de door het slachtoffer vóór zijn overlijden geleden morele schade (pijn en smart) valt daarentegen wel in zijn nalatenschap.

Een verhoging van de toegekende vergoedingen op grond van de muntaanpassing van 21 September 1949 kan slechts worden toegestaan in de mate, waarin de wijzigingen van de goudpariteit van de frank de werkelijke koopwaarde van de frank op het betrokken gebied hebben beïnvloed (artikel 1, wet van 29 April 1935).

O.M.A. t/ Van Laere-Gysel cs.

Wat de ontvankelijkheid van het hoger beroep betreft :

Overwegende dat de vereffenaar van de OMA bij aan geïntimeerden op 5 November 1949 betekende besluiten de instantie verklaart te hervatten in zijn nieuwe hoedanigheid, daar de OMA, in vereffening werd gesteld bij besluit van 21 Juni 1949, waarvan artikel 1 uitdrukkelijk bepaalt dat de OMA verder blijft bestaan voor zijn vereffening en waarvan artikel 2 aan de Minister van Financiën opdracht geeft een of meer vereffenaars aan te wijzen en de machten van deze laatsten te bepalen;

dat het ministerieel besluit dd. 25 Juni 1949 bepaalt dat de liquidatie van de OMA door één enkele vereffenaar zal verzekerd worden en dat aan deze de macht wordt toegekend hetzij als eiser hetzij als verweerder in rechte op te treden;

dat een ander ministerieel besluit van dezelfde datum, appellant benoemt tot vereffenaar; dat het hoger beroep derhalve ontvankelijk is :

Wat de verantwoordelijkheid betreft :

Overwegende dat appellant een gedeeltelijke verantwoordelijkheid in het ongeval niet betwist, maar beweert dat hij niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de gehele schade, daar de aanrijding te wijten is aan onderscheidene fouten van een Amerikaans militair en van een derde;

Overwegende dat, zelfs wanneer de schade is ontstaan uit het samenlopen van twee onderscheidene fouten, elk der verantwoordelijken jegens het slachtoffer of zijn rechtsopvolgers tot algeheel herstel is verplicht onverminderd hun gebeurlijk onderling verhaal (Verbr. 29-9-1948. Pas. 509);

dat ter zake niet kan worden betwist dat de dood van het slachtoffer onder meer te wijten is aan de gevaarlijke voorstekingsmanoeuvres, door de bestuurder van de Amerikaanse jeep uitgevoerd, terwijl de baan aan zijn linkerkant niet over een voldoende lengte vrij was, om alle gevaar voor ongevallen te vermijden (art. 35 van de wegcode);

Wat de schade betreft :

Overwegende dat appellant aan geïntimeerden het recht ontzegt een hoger bedrag aan schadevergoeding te vorderen dan hetgeen zij bij de « claim »-commissie van het Amerikaanse leger, met het oog op een minnelijke schikking, aangevraagd hebben;

Overwegende dat het voorstel van geïntimeerden door voornoemde commissie niet werd aanvaard en geïntimeerden niet kunnen gebonden zijn door een ontwerp van dading, aan hetwelk geen gevolg werd gegeven;

dat appellant trouwens zelf bekend dat dergelijke voorstellen altijd worden ondersteld onder voorbehoud te zijn gemaakt;

Over de begrafeniskosten :

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig de begrafeniskosten op 18.490,10 frank heeft geraamd, in acht nemende de sociale toestand van het slachtoffer; dat het aanbod van appellant dan ook ontoereikend en het incidenteel beroep van geïntimeerden niet gegrond voorkomen.

Over de winstderving :

Overwegende dat het slachtoffer in 1939 handelaar was in veevoeder, zoals vermeld in zijn huwelijkscontract, dat het gedurende de bezetting zijn handel niet kon uitoefenen maar in 1945, opnieuw met zijn vader handel dreef in granen en veevoeder en meteen

zijn schoonmoeder behulpzaam was in de uitoefening van een zelfwasserij;

Overwegende dat de dubbele bedrijvigheid van het slachtoffer door appellant niet wordt betwist en het dan ook nodeloos voorkomt dienaangaande tot een getuigenverhoor over te gaan; dat appellant echter het aangegeven winstcijfer van het slachtoffer als overdreven bestempelt;

Overwegende dat geïntimeerden na het overlijden van het slachtoffer aan de fiscus voor het dienstjaar 1946 een jaarlijks inkomen van circa 60.000 frank voor de decujus aangaven; dat de aangifte als rechtzinnig mag worden aangezien, wanneer wordt in acht genomen dat het slachtoffer reeds 31.200 frank 's jaars bij zijn schoonmoeder verdiende;

dat geïntimeerden om de in hun dagvaarding opgevorderde som van 100.000 frank 's jaars te verrechtvaardigen gewag maken van toekomstmogelijkheden en loonaanpassingen; dat de toekomstmogelijkheid vooral zou bestaan in het overnemen voor eigen rekening van de vaderlijke handel;

Overwegende dat uit de op 21-8-1950 door geïntimeerden betekende besluiten mag afgeleid worden, dat vader Van Laere rond de maand Augustus 1950 overleden is, zodat de beoogde overname slechts omstreeks September van hetzelfde jaar had kunnen plaats grijpen:

dat het dan ook redelijk voorkomt aan te nemen dat het slachtoffer tot in September 1950 hetzelfde inkomen van 60.000 frank zou hebben genoten;

Overwegende dat volgens zijn aangifte in de directe belastingen voor de jaren 1937, 1938 en 1939, vader Van Laere een gemiddelde omzet van 352.739 frank bereikte, waarop een nettowinst van 17,50 t.h. of 61.727,32 frank als normaal mag worden aangenomen;

dat sedert 1939 de koopkracht van de Belgische munt wegens de oorlogsomstandigheden en de besluitwet van 1 Mei 1944 verminderd werd in een mate die in het algemeen op het coëfficiënt 3 wordt vastgesteld;

dat, rekening houdende met de muntaanpassing, de na-oorlogse nettowinst van de firma Van Laere op 61.737,22 fr. $\times$ 3 of 185.181,96 frank mag worden geschat; dat de gevraagde vergoeding van 100.000 frank 's jaars dan ook zeer matig voorkomt;

Overwegende dat de laatst opgemaakte sterftetabellen, die ingevolge de volkstelling van het jaar 1930 opgesteld werden, dienen toegepast te worden, daar zij het best de huidige sterftetekansen van de bevolking weergeven; dat nochtans niet de waarschijnlijke levensduur, maar de gemiddelde levensduur in acht moet genomen worden;

Overwegende dat het slachtoffer in Augustus 1950 de ouderdom van 34 jaar zou hebben bereikt; dat volgens voormelde tabellen het nog op een gemiddelde levensduur van 34,44 jaar kon rekenen, terwijl zijn echtgenote, alsdan 36 jaar oud, nog een gemiddelde levensduur van 35,14 jaar bezat, dat appellant er dus geen belang bij heeft de levensduur van eerste geïntimeerde in rekening te brengen;

Overwegende dat de bedrijvigheid van een handelaar niet door een ouderdomsgrens beperkt is en dat ter zake mag aangenomen worden dat het slachtoffer op zijn 68ste jaar zijn handel nog zou uitgeoefend hebben;

Overwegende dat, gelet op de huidige toestand van de geldmarkt, de eerste rechter met reden de kapitalisatievoet op 4,5 % heeft vastgesteld; dat echter de onkosten voor eigen onderhoud op 33,33 % van het inkomen moeten worden geraamd, wanneer zoals ter zake een handelaar voor zijn zaken persoonlijk reist;

Overwegende dat aan 4,5 %, voor een termijn van

5 jaar de vermenigvuldiger 4.389.977 is; dat eerste geïntimeerde dus voor de vijf eerste jaren recht heeft op $60.000 \times 4.389.977 = 263.398,62$ frank, waarvan 33,33 % voor onderhoud van het slachtoffer of 87.790,76 frank dient te worden afgetrokken, blijft 175.607,86 frank;

Overwegende dat op basis van eenzelfde kapitalisatievoet de vermenigvuldiger 17.246.758 is voor een termijn van 34 jaar, hetgeen overeenkomt met een kapitaal van $100.000 \times 17.246.758 = 1.724.675,80$ frank, verminderd met 33,33 % of 574.834,44 frank, blijft 1.149.841,36 frank;

Overwegende dat de wegens winstderving toegekende vergoeding noch in de huwgemeenschap noch in de nalatenschap van de decujus valt;

dat geïntimeerden die vergoeding vorderen voor zichzelf wegens de schade, door hen persoonlijk geleden ingevolge het overlijden van hun echtgenoot en vader; dat, gelet op de lasten van onderhoud die op de weduwe wegen (art. 203 Burgerlijk Wetboek) en op de ouderdom van de minderjarigen, het billijk voorkomt de vergoeding te verdelen ten bedrage van 75 % voor eerste geïntimeerde en 12,5 % voor ieder der minderjarigen;

Over de zedelijke schuld:

Overwegende dat uit het getuigschrift van Dr. Rijsenaar blijkt dat het slachtoffer overleden is tengevolge van verbloeding en dus niet op slag gedood werd, hetgeen door de verklaringen van de getuigen wordt bevestigd; dat de eerste rechter dan ook te recht aan de belanghebbenden van het slachtoffer een vergoeding van 10.000 fr. heeft toegekend wegens pijn en smart, door die laatste geleden;

Overwegende dat de morele schade door de weduwe en haar kinderen geleden ex aequo et bono op 60.000 frank mag worden geschat voor eerste geïntimeerde en op 25.000 frank voor ieder kind;

Wat de verdeling van de vergoeding betreft:

Overwegende dat alleen de schadevergoeding, toegekend wegens door het slachtoffer geleden zedelijke schade in zijn nalatenschap valt;

dat de wegens de vernieling van het motorrijwiel toegekende vergoeding aan de huwelijksgemeenschap toekomt;

Overwegende dat eerste geïntimeerde gehuwd was onder het stelsel der gemeenschap van aanwinsten, ingevolge huwelijksvoorwaarden verleden door Meester Nève de 13 Juni 1939, waarvan artikel 4 een wederzijdse begiftiging bedingt van het grootst beschikbaar deel in eigendom en vruchtgebruik in geval van bestaan van uit het huwelijk geboren kinderen, met vrijstelling van borgstelling;

Dat aldus aan de eerste geïntimeerde toekomt, boven haar aandeel in de huwelijksgemeenschap, $\frac{1}{4}$ in eigendom en $\frac{1}{4}$ in vruchtgebruik in de nalatenschap van haar overleden echtgenoot;

Overwegende dat, indien het vruchtgebruik zaken bevat die men niet kan gebruiken zonder ze te verbruiken, zoals geld, de vruchtgebruiker het recht heeft om er zich van te bedienen, onder verplichting echter, bij het einde van het vruchtgebruik, de gelijke hoeveelheid en waarde terug te geven (artikel 587 van het Burgerlijk Wetboek);

Wat de muntaanpassing van 21 September 1949 betreft:

Overwegende dat geïntimeerden de verhoging van al de door de eerste rechter toegekende vergoedingen

aanvragen op grond van de muntaanpassing van 21 September 1949;

Overwegende dat een verhoging slechts zou kunnen toegestaan worden in de maat waarin de wijzigingen van de goudpariteit van de frank invloed hadden op de werkelijke koopkracht er van in de zaak waarover het gaat (wet van 29 April 1935, artikel 1);

dat het bewijs van de vermindering van die koopkracht sedert September 1949 ter zake niet wordt geleverd;

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 9 October 1950.

Voorzitter : M. De Vreese.

Rechters : M.M. Gerniers en De Clercq.

O M. : M. Buysse.

Advocaat : Mr Ghysaert.

Ouderlijke macht. — Toestemming in het huwelijk van minderjarig kind. — Weigering van de vader. — Toezicht van de rechtbank. — Belang van het kind. — Machtiging van de moeder tot het geven van toestemming.

Wanneer de vader, zonder ernstige redenen, weigert toe te stemmen in het huwelijk van zijn minderjarig kind, kan de Rechtbank, wanneer het belang van het kind zulks eist en op verzoek van de moeder, deze laatste machtigen om persoonlijk en in plaats van de vader toestemming te verlenen.

Baeteman t/ Vandecasteele.

Overwegende dat verweerder ofschoon behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat de vordering er toe strekt eiseres te horen machtigen persoonlijk en in de plaats van verweerder, haar gewezen echtgenoot, toe te stemmen in het huwelijk van haar dochter Georgette Vandecasteele;

Overwegende dat eiseres bij vonnis dezer rechtbank dd. 1 Juli 1949, dat in kracht van gewijsde is gegaan de echtscheiding tegen verweerder heeft bekomen, alsook het bewakingsrecht over haar minderjarige dochter Georgette, thans 20 jaar oud, die wenst te huwen met Casteleyn Robert, beroepsmilitair;

Overwegende dat verweerder weigert zijn toestemming te geven tot dit huwelijk; dat eiseres inroept dat deze weigering willekeurig is en daarom vraagt zelf deze ouderlijke toestemming te mogen verlenen;

Overwegende dat artikel 148 Burg. Wb. uitdrukkelijk de toestemming vereist van vader en moeder en, in geval van onenigheid, de toestemming van de vader beslissend verklaart; dat de wet geen enkele beperking van deze regel voorziet, voor het geval van echtscheiding (Novelles, Droit civil, t. I, Le mariage, nr 81);

Overwegende dat de toestemming van de vader in het huwelijk van zijn kind een recht is, dat voortvloeit uit de ouderlijke macht en verweerder geenszins is ontzet uit het geheel noch uit dit gedeelte van de ouderlijke macht;

Dat de echtscheiding niet belet dat verweerder steeds de vader is van het kind en ook de toekenning van het bewakingsrecht over het kind aan eiseres niet wegneemt, dat de vader de ouderlijke macht

sensu lato (waartoe het recht om in het huwelijk toe te stemmen behoort) behoudt (De Page, t.I, 2 uitg., 1939, nr 589, 1°, c, 767, c, en 988);

Overwegende echter dat, zo de ouderlijke macht een natuurlijk recht is en haar regeling in principe van openbare orde is, de uitoefening der ouderlijke macht nochtans onderworpen is aan het toezicht van de rechtbanken, die, althans in geval van geschil, de macht hebben maatregelen te bevelen om de minderjarige te beschermen tegen misbruiken of tegen een toestand, die zijn belangen zouden kunnen schaden; dat zij de ouderlijke macht kunnen beperken of wijzigen in het belang van het kind;

Overwegende dat de wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming in niets heeft willen afbreuk doen aan de dienaangaande bestaande rechtspraak, zodat het toezicht op de ouderlijke macht door de rechtbanken kan worden uitgeoefend ook buiten het geval van ontzetting van de ouderlijke macht en buiten de rechtspleging voorzien door de wet van 1912 (Novelles, Droit civil, t. II, uit. 1939, nr 761 en volgende, 988, d; Verbr. 2 Mei 1930, Pas. 1930, I.197; Brussel 9 November 1928, Pas. 1929, II, 44; Brussel 14 Juni 1933, Pas. 1933, II, 150);

Overwegende dat de rechtbank zich alleen dient af te vragen of het belang van het kind de gevraagde maatregel klaarblijkelijk vereist;

Overwegende dat, indien verweerder ernstige redenen had om zich tegen het voorgenomen huwelijk van zijn 20 jarige dochter met een ogenschijnlijk deftig persoon (beroepsmilitair) te verzetten, hij niet zou nalaten deze redenen te doen gelden; dat waar verweerder, alhoewel behoorlijk gedagvaard, niet verschijnt, het aan te nemen is dat hij geen ernstige redenen heeft en zijn verzet veeleer is toe te schrijven aan onwil dan aan bezorgdheid om het welzijn van zijn kind;

Overwegende dat er derhalve voldoende redenen zijn om eiseres te machtigen persoonlijk en in de plaats van verweerder toe te stemmen;

Om deze redenen,

de rechtbank, wijzende bij verstek en in eerste aanleg; gehoord het gunstig advies van de heer Buysse, substituut-procureur des Konings : verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond, machtigt eiseres om persoonlijk en in de plaats van verweerder, haar gewezen echtgenoot, toe te stemmen in het huwelijk van haar dochter Georgette Vandecasteele met Casteleyn Robert;

Zegt dat deze toestemming zal volstaan om te voldoen aan de artikelen 148 en volgende van het burgerlijk wetboek; veroordeelt verweerder tot de kosten.

Zegt dat dit vonnis zal mogen uitgevoerd worden wanneer het kracht van gewijsde zal verkregen hebben.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

Kortgeding. — 14 Maart 1951.

Voorzitter : M. Matton.

Advocaten : Mrs Delobel en Van der Mersch.

Bewarend beslag. — Daartoe strekkend verzoekschrift moet door de verzoeker zelf worden ondertekend.

Het verzoekschrift tot bekoming van het verlof om een bewarend beslag te leggen moet door de verzoeker of door hem daartoe bijzonder gemachtigde lasthebbers worden ondertekend. Dit vereiste is ook blijven bestaan na de inwerkingtreding van het K.B. van 30 Maart 1936.

Baete t/ Verstraete.

Aangezien onderhavige vordering ertoe strekt om bij toepassing van art. 635bis van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering het bevelschrift van 13 Februari 1951 te horen intrekken; dienvolgens het bewarend beslag, gelegd bij exploit van de deurwaarder Van Cappel van 17 Februari 1951, te horen nietig en zonder uitwerksel verklaren;

Aangezien uit de medegedeelde gedingstukken blijkt dat de vraag gegrond is, daar het rekwesst strekkend tot het bewarend beslag had moeten getekend zijn door de partij André Verstraete zelf en niet enkel door haar raadslieden die in casu geen bijzondere lasthebbers waren; dat het rekwesst waarvan spraak dus nietig is volgens een vaststaande rechtspraak. (Zie Pas. Belg V° Saisie conservatoire n° 27; Rép. Prat. Droit Belge V° Saisie conservatoire n° 33; Zie ook Arlon 13-10-1942 Pas. 1943 III 41); dat zulks het geval is voor en na het in werking treden van het K.B. van 30 Maart 1936, hetwelk verweerder vruchteloos inroept om de geldigheid van het rekwesst te bewijzen; immers het bewarend beslag is en blijft een zeer ernstige daad, die bij het publiek de commerciële faam van de beslagene in 't gedrang brengt; vandaar de noodzakelijkheid van de handtekening van hem, die het beslag vordert; handtekening die tot ernstige overweging noopt.

Om deze redenen :

Wij, Joseph Matton, Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg van het gerechtelijk arrondissement Ieper, er zetelend in kortgeding, gelet op de artikelen 2, 30, 34, 36, 37, 40, 41 en 68 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, alle meer uitgebreide of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend als ongegrond, op tegenspraak, toepassing makend van art. 635 bis van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; trekken ons bevelschrift van 13 Februari 1951 in en verklaren dienvolgens het bewarend beslag, gelegd bij exploit van de deurwaarder Van Cappel van 17 Februari 1951, nietig en zonder uitwerksel;

Veroordelen de partij André Verstraete tot de gedingskosten.

Verklaren onderhavig bevelschrift uitvoerbaar bij voorraad, ondanks elke voorziening en zonder borg.

NOOT : Zie in tegenovergestelde zin : R. van Lennep, Het Kortgeding, blz. 535-536, die van mening is, dat sinds het bij het K.B. van 30 Maart 1936 gewijzigde art. 421 Rv. de advocaat, houder van de stukken, o.a. in zaken van koophandel, de wettelijke vertegenwoordiger is van zijn cliënt.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

14 Maart 1951

Voorzitter : M. Cornewal

Rechters : M. M. Verbrugghen en Rommel

O.M. : M. Steelandt

Advocaten : Mrs J. Haché (Gent) en Hoste (Brugge)

Vervoer van personen per autocar. — Machtiging van de minister van verkeerswezen overeenkomstig art. 56 H besluit van de Regent dd. 20-9-1947 vereist. — In casu geen uitzondering krachtens art. 56 C.

Het vervoer van een supportersclub ter gelegenheid van een footballmatch kan niet aangezien worden als een buitengewone gebeurtenis, welke een belangrijke volkstoeeloop teweegbrengt, en valt derhalve niet onder art. 56 C van het besluit van de Regent d.d. 20 September 1947.

R. t./O.M. en N.M.B.S., b.p.

Aangezien verdachte terechtstaat wegens inbreuk op art. 56/H van het besluit van de Regent van 20-9-1947 ;

Dat hij staande houdt dat het vervoer, door hem ingericht op 18 December 1949, dient gerangschikt te worden onder de vervoerdiensten, voorzien bij art. 56/C en dat hij aldus de vergunning van de Minister van Verkeerswezen, vereist krachtens art. 56/H, niet nodig had ;

Overwegende immers, dat luidens de eerste alinea van art. 56/C worden beschouwd als autocardiensten, de vervoerdiensten, die een plaats moeten bedienen, welke het centrum is van buitengewone of toevallige gebeurtenissen, als namelijk die, welke zich hoogstens tweemaal per jaar in de gemeente, stad of dorp voordoen en een druk personenverkeer teweegbrengen ;

Overwegende dat uit de gebruikte termen van litera C van art. 56 de bedoeling van de wetgever klaarblijkelijk is geweest, niet alle verplaatsingen van de bijzondere machtiging van het Ministerie van Verkeerswezen te ontslaan ;

Dat het vervoer dient ingericht te worden om een plaats te bedienen die het centrum is van een buitengewone gebeurtenis en bijaldien deze een belangrijke volkstoeeloop teweegbrengt ;

Dat het aan de Rechtbank redelijk voorkomt deze bewoordingen weliswaar te interpreteren naar gelang de plaats waar deze gebeurtenis, zij het een sportieve, zich voordoet ;

Dat immers deze gebeurtenis zich zou voordoen telkens in een bepaalde gemeente - stad - of dorp, waar de schaarste aan openbare vervoerdiensten het niet mogelijk maakt ter gelegenheid van een bepaalde gebeurtenis de reizigers op bepaalde uren van de dag te vervoeren, zodat noodzakelijkerwijze dient beroep te worden gedaan op de hulp van private ondernemingen ;

Dat aldus door de Rechtbank eerst en vooral dient te worden nagegaan of de litigieuze reis, door verdachte ingericht, namelijk het vervoer van 39 supporters komende van Ellezelles en zich begevend naar het voetbalterrein te Kortrijk, deze dwingende noodzakelijkheid inhoudt.

Overwegende dat, in casu, dergelijke voetbalcompetities als die te Kortrijk geenszins het karakter vertonen welke de wet vereist ;

Dat immers eerst en vooral voldoende vervoerdien-

sten voorhanden zijn, dat anderzijds deze gebeurtenis geen buitengewone volkstoeeloop medebrengt ;

Overwegende dat de wetgever door de gebruikte bewoordingen in de tekst van art. 56/C het uitzonderlijk karakter van deze verplaatsingen heeft willen beklemtonen, zodat het aan de Rechtbank voorkomt dat slechts als buitengewone gebeurtenissen gelden een internationale footballwedstrijd of een footballwedstrijd die door haar belang uit reden van beslissende weerslag op de eindklassering een grote volkstoeeloop zou teweegbrengen ;

Overwegende dat het feit zoals omschreven bij dagvaarding bewezen is gebleven ;

.....

BALIELEVEN

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE DENDERMONDE

Op Zaterdag 1 Juni werd in de grote gehoorzaal van het Gerechtsgebouw te Dendermonde de eerste vergadering gehouden van de pas opgerichte Conferentie.

Een twintigtal confraters, waaronder Mr Piret, Stafhouder der Orde, hadden er prijs op gesteld de uitnodiging van de voorlopige bestuurscommissie te beantwoorden.

Na een kort welkomswoord van de voorzitter der Commissie, Mr Heyvaert, werd het woord verleend aan Mr Melis, secretaris, die voorlezing deed van de statuten der Conferentie, zoals die door de voorlopige commissie werden ontworpen. Met enkele kleine wijzigingen werden deze statuten door de vergadering goedgekeurd en aanvaard.

Daarop hield Mr Melis zijne aangekondigde causerie over «Taal en Stijl in de Rechtspraak» welke aanleiding gaf tot een levendige bespreking, waarbij heel wat vragen over het gebruik van het juiste woord in het midden werden gebracht.

Als besluit van de lezing werd door een flinke kern van jonge confraters het vaste voornemen gemaakt om een ernstige inspanning te doen voor het gebruik van het A.B.N. als omgangstaal en ook om voortaan elkander behulpzaam te zijn in het aanleren van een zuiver-Nederlandse rechtstaal.

De voordrachtgever mocht zich verheugen in een warm en dankbaar applaus.

Na afloop van de vergadering werd er «getafeld» in restaurant Het Vaderland waar een stevige heildronk werd gebracht op de groei en de bloei van de herboren Conferentie, waarbij diegene die de Conferentie boven de doopvont had gehouden, de immer jonge confrater Mr de Pesseroey, die jammer genoeg niet kon aanwezig zijn, niet werd vergeten.

MEDEDELINGEN

BENELUX EN DE UNIFICATIE VAN PRIVAATRECHT

In het Rechtskundig Weekblad van 13 Mei j.l. (kol. 1392) deelden wij mede, dat blijkens dagbladberichten op een te Utrecht gehouden vergadering van het Thymgenootschap door de heer Mr. Eyssen, buitengewoon raadsadviseur bij het ministerie van Justitie te 's Gravenhage, een belangrijk praeadvies werd uitgebracht over de unificatie van het recht in de Beneluxlanden.

Wij zijn thans in de gelegenheid, met de toestemming van de heer Mr. P. Eyssen, de stellingen, die hij in de vergadering der Rechtskundige afdeling van het

Thymgenootschap op 5 Mei j.l. nader ontwikkelde, aan onze lezers mede te delen.

Algemene stellingen

1. De juridische mogelijkheden en wenselijkheden binnen de Benelux moeten worden gezien in het licht van hetgeen onder Benelux in zijn toekomstige uitwerking moet worden verstaan.

2. Aan de voorwaarden van de economische unie moeten de Beneluxlanden voldoen, doordat elk land zijn wetgeving bij het doel der unie aanpast.

3. De aanpassing daartoe kan beperkt blijven :
— tot de delen der wetgevingen, welke binnen de werkingssfeer van de economische unie vallen ;
— tot zodanige herziening als voor het bereiken van het doel der unie nodig is.

De aanpassing kan dus beperkt blijven tot bepaalde delen van het recht en behoeft voor die delen niet neer te komen op volledige unificatie.

Algemene stellingen omtrent privaatrecht

1. Diversiteit van privaatrecht tussen de Beneluxlanden, biedt, enkel gezien vanuit het oogpunt van een economische unie, geen voordeel.

2. De economische unie eist niet unificatie van privaatrecht als strikte noodzaak. Voorbehoud: een onderzoek is gewenst, of bepaalde delen van het privaatrecht de concurrentieverhoudingen of het goederenverkeer storen.

3. De diversiteit van privatrecht belemmert de economische verhoudingen en de maatschappelijke betrekkingen. Daarom is unificatie wenselijk van het privaatrecht, dat in het bijzonder het juridisch verkeer tussen de landen betreft.

4. Deze unificatie wordt gunstig beïnvloed door de overeenkomst in beschaving, rechtsstelsels, economische en sociale verhoudingen en door de economische en maatschappelijke aanrakingen.

5. Unificatie is niet bereikbaar, indien zedelijke of politieke motieven de wetgevingen in verschillende zin bepalen of indien de wetgeving in één der landen is tot rust gekomen.

6. Het streven naar unificatie van privaatrecht verwerd niet tot een aanval op diversiteit van recht, welke steunt op eigen aard en eigen levensvoorwaarden. Ook het historisch geworden kan hier een rol spelen, indien prijsgeven van het historisch geworden te grote opoffering noodzakelijk mocht maken.

7. De mogelijkheid tot unificatie van privaatrecht en het instandblijven daarvan worden in laatste instantie bepaald door de publieke opinie van de volkeren der drie landen over de algemene Benelux samenwerking. Zij zijn voor de uitwerking afhankelijk van de bereidheid van de juristen der drie landen.

8. De geesten in de drie landen zijn thans niet rijp voor opstelling van een algemeen schema voor unificatie van privaatrecht. De aandacht richtte zich daarom op partiële, incidentele herziening.

9. Met unificatie ga gepaard de vaststelling van een procedure, welke voortdurende aanpassing van de bereikte unificatie aan de eisen van de tijd waarborgt.

10. Unificatie van privaatrecht tast de politieke integriteit van de landen niet aan.

11. Het geprojecteerde interparlementaire overleg kan ook aan de unificatie van privaatrecht nuttige diensten bewijzen.

12. Het interparlementaire overleg kan slechts stand houden, indien het wordt geconstrueerd niet overeenkomstig de verlangens van een bepaald Beneluxland doch overeenkomstig denkbeelden, welke in de drie landen leven.

Bijzondere stellingen omtrent het zogenaamd Nederlands-Belgisch executieverdrag van 1925

1. Het Nederlands-Belgisch executieverdrag worde uitgebreid tot de drie landen.
2. De regelen van het verdrag omtrent de relatieve rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke (en handels-) zaken behoren te worden vervangen door een eenvormige regeling voor de drie landen.

Bijzondere stellingen omtrent een Beneluxhof voor burgerlijke (en handels-) zaken

De rechtsmacht van het Hof

1. Een Beneluxhof worde ingesteld met rechtsmacht bij wijze van hoogste beroep van de rechterlijke uitspraken der drie landen in burgerlijke (en handels-) zaken.
2. De rechtsmacht van het Hof blijve beperkt tot de zaken :
 - a) waarin een regel moet worden toegepast van een verdrag, waarbij de drie landen of twee landen partij zijn;
 - b) waarin een regel van internationaal privaatrecht moet worden toegepast;
 - c) waarbij een persoon partij is, die uitsluitend of mede onderdaan of inwoner is van een Beneluxland, dat niet is het land waar de uitspraak is geweest.
3. De rechtsmacht van het Hof strekke zich niet uit tot zaken welke in eerste aanleg behoren tot de bevoegdheid van een kantonrechter of van de hoogste rechter van een van de drie landen.
4. De rechtsmacht van het Hof strekke zich voorts niet uit tot :
 - a) zaken welke betreffen verhoudingen tot Suriname, de Nederlandse Antillen of Nieuw-Guinea of verhoudingen tot de republiek Indonesië;
 - b) zaken van Suriname, van de Nederlandse Antillen of van Nieuw-Guinea.

Het beroep bij het Hof

5. a) Het beroep tegen een uitspraak van het Hof mag slechts kunnen worden ingesteld, indien tegen de uitspraak voorziening in hoger beroep of in cassatie mogelijk is volgens het recht van het land, waar de uitspraak is geweest en alleen door een partij, die evenbedoeld rechtsmiddel niet heeft ingesteld.
- b) Het beroep bij het Hof worde ingesteld als voor principaal of incidenteel hoger beroep of cassatie is voorgeschreven door het recht van het land, waar de uitspraak is geweest.
- c) Het beroep bij het Hof brenge het geding in de stand, waarin het zich bevond, over bij het Hof.
- d) Het beroep bij het Hof sluite de rechtsmiddelen uit van het land, waar de uitspraak is geweest, behoudens overeenkomstig toepassing van de regelen van evenbedoeld land voor verzet.
6. Het Hof zij bevoegd een zaak, welke in een der landen in hoger beroep of cassatie aanhangig is, in elke stand van het geding tot aan de uitspraak, bij het Hof in beroep te trekken met de rechtsgevolgen omschreven onder 5, c en d.

Het recht door het Hof toe te passen

7. a) Het recht van het land, waar een uitspraak is geweest, blijve, voor zover deze stellingen geen afwijkende bepalingen bevatten, van toepassing in een beroep bij het Hof.
- b) Indien een uitspraak in eerste aanleg is geweest, zij het beroep bij het Hof onderworpen aan de regelen, welke zouden gelden voor hoger beroep in het land, waar de uitspraak is geweest. Indien de uitspraak

in hoger beroep is geweest, zij het beroep bij het Hof onderworpen aan de regelen, welke gelden voor cassatie in bedoeld land.

De kracht en de tenuitvoerlegging van uitspraken van het Hof

8. De uitspraken van het Hof behoren kracht van gewijsde te hebben en uitvoerbaar te zijn in het land, waarvan beroep is geweest, en, voor zover het Hof zulks bij een uitspraak bepaalt, tevens in een der beide of de beide andere landen.
9. De tenuitvoerlegging van een uitspraak van het Hof geschiede steeds bij de rechter, die in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan, tenzij het Hof bij zijn uitspraak anders beslist.

De samenstelling van het Hof

10. Het Hof worde samengesteld uit rechters uit de drie landen, die worden benoemd door de Staatshoofden gezamenlijk en geen functie (meer) bekleden in een nationale rechterlijke macht.
11. Het Hof zij bevoegd leden van de rechterlijke machten van de drie landen als consultatief lid voor bepaalde zaken op te roepen.
12. Het administratieve orgaan der Economische Unie sta administratief ten dienste van het Hof.
13. Het Hof worde in geval van instelling van een Hof der Economische Unie, daarmede gecoördineerd.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen - Mei 1951 - nr 5.

Kluyskens. — Uit de praktijk. Is artikel 1348 B. W. toepasselijk in geval van verlies van een begin van schriftelijk bewijs? — Rechtspraak.

Tijdschrift voor gemeenterecht - 5de aflevering - 9 Mei 1951.

Wedderregeling. — Belastingen. — Boekbespreking. — Benoemingen. — Burgerlijke Stand. — Gemeenteraad. — Leurhandel. — Openbare Onderstand. — Politie-reglement. — Antwoorden op aan ons gestelde vragen.

Nederlands Juristenblad - Afl. 22 van 2 Juni 1951.

Jkv. Dr E. De Marees van Swinderen, «Uniting for Peace». — Prof. Mr J. V. Rijpperda Wierdsma, Het Toetsingsrecht. — Prof. Mr M. P. Vrij, Geldboete naar geldwaarde. — Mr J. Thors, Iets over ouderlijke macht en voogdij.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - nr 4193 van 2 Juni 1951.

Prof. Mr M. H. Bregstein, Het Testament. — Prof. Dr P. J. A. Adriani, Loonbelasting bij tijdelijke werkzaamheid.

Journal des Tribunaux - nr 3898 - 3 Juni 1951.

François Périn, Le contrôle de la constitutionnalité des avant-projets et propositions de loi par la section de législation du Conseil d'Etat. — Jurisprudence.

Revue de droit pénal et de Criminologie - nr 9 Juni 1951.

J. Constant, L'Evolution du régime pénitentiaire. — F. Clerc, Le sursis à l'exécution de la peine en Droit pénal de suisse. — F. Dumon, La procédure à l'audience correctionnelle. — C. Yotis, Chronique du Droit pénal hellénique. — R. Tollebeek, Les ventes en Boule de neige.

Revue pratique du notariat belge - 10, 20, 30 mai 1951.

Fonds de commerce, Sort de la plus-value réalisée après la dissolution de la communauté.